МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему: **УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПРАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» В УМОВАХ ВІЙНИ**

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0723-уфпс
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми управління фінансами підприємницьких структур

спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

Гузенко В.С.
(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів,
к.е.н., доц. Король С.А.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, к.е.н, доц.
Сіліна І.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ім. Ю.М. ПОТЕБНІ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та назва)
Освітня програма Управління фінансами підприємницьких структур
(код та назва)
Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри *д.е.н., проф.*
Клопов І.О.

«____» _____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Гузенку Владиславу Сергійовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проєкту) Управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Запоріжсклофлюс» в умовах війни
керівник роботи *Король С.А, к.е.н., доц.*
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року № 361-с

2. Строк подання студентом роботи 12.11.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи *1. Постановка задачі;*
2. Перелік літератури

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Теоретична частина. Концептуальні основи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства.
Аналітична частина. Дослідження фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс».
Рекомендації. Удосконалення управління в напрямку забезпечення фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс» в умовах війни.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
Презентація

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	*Король С.А., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, к.е.н.*		
2	*Король С.А., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, к.е.н.*		
3	*Король С.А., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, к.е.н.*		

7. Дата видачі завдання 03.09.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розробка плану роботи	01.10.2024	
2	Збір вихідних даних	17.10.2024	
3	Обробка теоретичних джерел	31.10.2024	
4	Розробка першого і другого розділу	08.11.2024	
5	Розробка третього розділу	22.11.2024	
6	Оформлення і нормоконтроль кваліфікаційної роботи	30.11.2024	
7	Захист кваліфікаційної роботи	12.12.2024	

Студент _____ В.С. Гузенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проєкту) _____ С.А. Король
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ І.В. Сіліна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Гузенко В.С. Кваліфікаційна робота магістра «Управління фінансовою стійкістю ПрАТ “Запоріжсклофлюс” в умовах війни» : 97 с., 10 рис., 12 табл., 50 джерел, додатків не містить.

Ключові слова: АКТИВИ, КАПІТАЛ, ПЛАН ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ (СТАБІЛЬНІСТЬ) ПІДПРИЄМСТВА, ФІНАНСОВІ КОЕФІЦІЄНТИ СТІЙКОСТІ.

Обгрунтовано концептуальні основи аналізу фінансової стійкості (стабільності)підприємства. Виконано дослідження фінансової стабільності промислового підприємства ПрАТ «Запоріжсклофлюс». Розроблено план фінансової стабілізації ПрАТ «Запоріжсклофлюс» у повоєнному періоді.

ABSTRACT

Huzenko V.S. Master's Qualification Thesis "Management of Financial Stability of PJSC 'Zaporizhskloflus' in Wartime Conditions": 100 p., fig., tables, 50 references, – supplements.

Keywords: ASSETS, CAPITAL, FINANCIAL STABILIZATION PLAN, FINANCIAL STABILITY (STRENGTH) OF THE ENTERPRISE, FINANCIAL STABILITY COEFFICIENTS.

The conceptual foundations of financial stability (strength) analysis of the enterprise have been substantiated. A study of the financial stability of the industrial enterprise PJSC "Zaporizhskloflus" has been conducted. A financial stabilization plan for PJSC "Zaporizhskloflus" in the post-war period has been developed.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ …… 2

РЕФЕРАТ ……..... 4

ABSTRACT…….. 4

ВСТУП…….. 7

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКОСТЮ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА... 13

1.1 Сутність та зміст управління фінансовою стійкістю підприємства.……... 13

1.2 Методичні підходи до аналізу фінансової стійкості промислового підприємства …… 19

1.3 Тенденції фінансової стійкості промислових підприємств України в період війни……... 30

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС»……..…….. 39

2.1 Організаційно – економічна характеристика підприємства ПрАТ «Запоріжсклофлюс»……. 39

2.2. Аналіз активів та джерел їх формування (капіталу) ПрАТ «Запоріжсклофлюс» як індикаторів фінансової стійкості підприємства… 44

2.3 Аналіз фінансових показників оцінювання фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс». …… 64

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ В НАПРЯМКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» В УМОВАХ ВІЙНИ…….. 72

3.1 Державна підтримка інвестицій у промисловість під час війни та у повоєнному періоді…….. 72

3.2 Розробка стратегії фінансового оздоровлення та відновлення ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС»…….. 79

3.3 Інвестування в інновації та цифровізацію як шлях до підвищення стійкості підприємства……. 84
ВИСНОВКИ…….. 89
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ…..……..…….. 92

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сьогодні українські підприємства стикаються з складними та непередбачуваними економічними умовами в умовах війни. Цей військовий конфлікт сильно змінює економічну ситуацію в країні, призводячи до порушення ланцюгів постачання, скорочення попиту, руйнування виробничих потужностей та зростання витрат. Тому вкрай підприємству є вкрай важливим забезпечити свою фінансову стійкість, ефективно управляти ресурсами та мінімізувати потенційні ризики, які пов'язані з кризовими явищами у країні. ПрАТ «Запоріжсклофлюс», яке є одним з провідних підприємств флюсової та скляної галузі в Україні теж стикається з незчисленними проблемами, які вимагають вдосконалення стратегій управління фінансами в кризові часи війни.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність підприємства ПрАТ «Запоріжсклофлюс» у повоєнному періоді.

Предметом дослідження є процеси управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах війни.

Дослідження зосереджено на аналізі впливу війни на фінансову стійкість підприємства, також на розробці рекомендацій для управління ресурсами у умовах ризиків.

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення теоретичних і практичних рекомендацій щодо підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс» у повоєнному та післявоєнному періодах.

Для досягнення мети вирішені наступні завдання*:*

– досліджено концептуальні основи аналізу фінансової стабільності підприємства;

– досліджено методичний інструментарій оцінки фінансової стійкості (стабільності) підприємства за даними фінансової звітності;

– досліджено тенденції фінансової стійкості промислових підприємств України в період війни;

– досліджено особливості функціонування підприємства ПрАТ «Запоріжсклофлюс»;

– проаналізовано активи та капітал промислового підприємства;

– проаналізовано систему коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість ПрАТ «Запоріжсклофлюс»;

– запроваджено низку заходів з розробки стратегій фінансового фінансового оздоровлення та відновлення підприємства та інвестування в інновації та цифровізацію.

В кваліфікаційній роботі використано такі загальнонаукові і спеціальні *методи дослідження:* діалектичний метод і метод спостережень, методи критичного та порівняльного аналізу і синтезу, системний підхід, ситуаційний підхід.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

– ***удосконалено*** процес розробки стратегії фінансового оздоровлення та відновлення підприємства в умовах війни, зокрема для ПрАТ «Запоріжсклофлюс». У роботі інтегровано комплексний підхід до управління фінансовими ресурсами в кризових умовах, який включає не тільки традиційні методи оптимізації витрат, але й нові гнучкі фінансові моделі для адаптації до змінюваного ринкового середовища.

– ***удосконалено*** підходи до інвестування в інновації та цифровізацію як шляхів підвищення стійкості підприємства в умовах війни. Запропоновано інтегрувати інноваційні технології та цифрові рішення для забезпечення фінансової стабільності, диверсифікації доходів та адаптації до змінюваних умов ринку.

Інформаційною базою дослідження слугували методичні та наукові праці з теми дослідження, нормативні та законодавчі акти України, статистична інформація.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні теоретичні та прикладні положення, викладені в кваліфікаційній роботі, доведено до рівня методичних підходів та практичних рекомендацій, які можуть бути використані в діяльності ПрАТ «Запоріжсклофлюс» та інших підприємств як запорука успішного функціонування та розвитку.

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференціях:

Оглобліна В. О., Загородній С. А., Гузенко В. С. Сучасні особливості фінансів домогосподарств та їх роль у відновленні економіки України : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу в умовах економіки відновлення» 18-19 квітня 2023 р. [Електронне видання] у 2 т. Київ : Видавничій дім «Києво-Могилянська академія», 2023. Т 1. с. 79-81.

Оглобліна В. О., Петращук Б. І., Гузенко В. С. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування як фактор соціально-економічного розвитку України. Геостратегічні трансформації та траєкторія національної безпеки в контексті відбудові і сталого розвитку України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2023 року, м. Запоріжжя). наук. ред. Н. Г. Метеленко; Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету. Одеса : Олді+, 2023. 752с. с. 126-128.

Метеленко Н. Г., Оглобліна В. О., Юхименко К. М., Гузенко В. С., Сосновська А. А. Інвестиційні стратегії для проєктів відновлювальної енергетики за умов розвитку євроінтеграційних процесів. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю молодих науковців «Актуальні питання сталого науково-технічного та соціально-економічного розвитку регіонів» (17-20 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут с. 451-453.

Оглобліна В. О., Сосновська А. А., Гузенко В. С., Нетяга А. В. Розвиток логістичного бізнесу в умовах Європейської інтеграції України. Матеріали XVII університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів,

докторантів і молодих вчених «МОЛОДА НАУКА 2024» (17-22 квітня 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ. с. 519-520.

Ogloblina V., Lysenko A., Huzenko V. Institute of financial mediation of Ukraine in the context of European integration processes. Інженерні інновації та розбудова національної економіки : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю. М. Потебні (09-10 травня 2024 року, м. Запоріжжя). наук. ред. Н. Г. Метеленко; Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні ЗНУ. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. 1020 с. (С. 373-377).

Оглобліна В. О., Гузенко В. С., Мазнєва Є. С. Трансформація політики державних видатків у воєнний та післявоєнний періоди: досвід Європейських країн та України. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю молодих учених та здобувачів вищої освіти «Актуальні питання суспільства у сферах екологічної та цивільної безпеки, енергозбереження, менеджменту та економіки» (16-18 жовтня 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут, 2024.

Оглобліна В. О., Плиска В. В., Гузенко В. С. Перспективи розвитку добровольного медичного страхування в Україні. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії» (5-6 грудня 2024 р., м. Запоріжжя) / за ред. Макаренка А. П., Меліхової Т. О. Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2024.

Публікації. Основні положення роботи опубліковано в матеріалах:

Оглобліна В. О., Загородній С. А., Гузенко В. С. Сучасні особливості фінансів домогосподарств та їх роль у відновленні економіки України : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу в умовах економіки відновлення» 18-19 квітня 2023 р. [Електронне видання] у 2 т. Київ: Видавничій дім «Києво-Могилянська академія», 2023.Т 1. с.79-81.

Оглобліна В. О., Петращук Б. І., Гузенко В. С. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування як фактор соціально-економічного розвитку України.

Геостратегічні трансформації та траєкторія національної безпеки в контексті відбудові і сталого розвитку України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2023 року, м. Запоріжжя). наук. ред. Н. Г. Метеленко; Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету. Одеса : Олді+, 2023. 752с. с. 126-128.

Метеленко Н. Г., Оглобліна В. О., Юхименко К. М., Гузенко В. С., Сосновська А. А. Інвестиційні стратегії для проєктів відновлювальної енергетики за умов розвитку євроінтеграційних процесів : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю молодих науковців «Актуальні питання сталого науково-технічного та соціально-економічного розвитку регіонів» (17-20 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут. с. 451-453.

Оглобліна В. О., Сосновська А. А., Гузенко В. С., Нетяга А. В. Розвиток логістичного бізнесу в умовах Європейської інтеграції України : матеріали XVII університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «МОЛОДА НАУКА - 2024» (17-22 квітня 2024р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ. с. 519-520.

Ogloblina V., Lysenko A., Huzenko V. Institute of financial mediation of Ukraine in the context of European integration processes. Інженерні інновації та розбудова національної економіки: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю. М. Потебні (09-10 травня 2024 року, м. Запоріжжя). Наук. ред. Н. Г. Метеленко; Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні ЗНУ. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. 1020 с. (С. 373-377).

Оглобліна В. О., Гузенко В. С., Мазнєва Є. С. Трансформація політики державних видатків у воєнний та післявоєнний періоди : досвід Європейських країн та України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю молодих учених та здобувачів вищої освіти «Актуальні питання суспільства у сферах екологічної та цивільної безпеки, енергозбереження, менеджменту та економіки» (16-18 жовтня 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут, 2024.

Оглобліна В. О., Плиска В. В., Гузенко В. С. Перспективи розвитку добровольного медичного страхування в Україні : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії» (5-6 грудня 2024р., м. Запоріжжя)/ за ред. Макаренка А. П., Меліхової Т. О. Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2024.

РОЗДІЛ 1
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКОСТЮ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та зміст управління фінансовою стійкістю підприємства

Сучасна ситуація в українській економіці супроводжується новим етапом реформ, поглибленням економічної та політичної кризи, зростанням невизначеності та нестабільності бізнес-середовища, що вимагає від суб'єктів господарювання швидкого та гнучкого реагування на мінливі фактори зовнішнього середовища. Всі ці обставини вимагають впровадження на підприємствах ефективних механізмів управління, які дають змогу швидко виявляти та ідентифікувати зміни і забезпечувати відповідну адаптацію їхньої господарської, фінансової та інвестиційної діяльності. Тому ключовим питанням для підприємств є забезпечення фінансової стійкості.

Фінансова стійкість підприємства характеризує ефективність його господарського, фінансового та інвестиційного розвитку, містить необхідну для інвесторів інформацію та відображає здатність підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями та зобов'язаннями. Доцільно відразу розмежувати сутність понять «економічна стійкість» та «фінансова стійкість» [3].

Економічна стійкість – це комплексне поняття, що пов’язане зі здатністю зберігати цілісність та рівновагу в умовах негативних та позитивних впливів різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів завдяки ефективному використанню ресурсів підприємства. Є недоцільним зведення економічної стійкості лише до фінансової стійкості оскільки вона включає такі вагомі фактори впливу на господарюючий суб’єкт, як ділова активність та стійкість персоналу.

Фінансова стійкість підприємства – це головний компонент загальної стійкості підприємства, що є об'єктом фінансового управління, його господарською діяльністю та характеризує стан фінансових ресурсів як забезпеченість пропорційного, збалансованого розвитку при збереженні платоспроможності, кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику.

Варто зазначити, що більшість наукових підходів засновані на ототожненні або спорідненні понять «фінансовий стан», «фінансова рівновага», «фінансова стабільність» та «фінансова стійкість». На нашу думку, необхідно детально розглянути визначення кожного з наведених показників у табл. 1.1. Вищенаведене дослідження дає можливість зробити висновок, що поняття «фінансовий стан», «фінансова рівновага» та «фінансова стабільність» є незалежними один від одного показниками [3].

Таблиця 1.1. – Основні підходи вчених-економістів до визначення фінансової стійкості. [3]

Підхід	Представники	Ключові слова
Фінансовий стан	Т. А. Обущак, К. С. Салиги, І. О. Бланк, М. Н. Крейніна, Г. Б. Поляк	Потенційна можливість, елемент фінансових відносин, якість використання, надійність, активність
Фінансова рівновага	Л. О. Коваленко, О. О. Терещенко, М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк	Грошові надходження, споживання фінансових ресурсів, відповідальність обсягів форму- вання
Фінансова стабільність	Ю. С. Цал-Цалко, К. Друрі, М. Я. Коробов, А. Д. Шеремет, В. В. Ковальов	Аспект платоспроможності, фінансова незалежність, перевищення доходів над витратами

Аналіз досвіду вітчизняних та зарубіжних учених дає змогу виокремити чотири основних напрями визначення фінансової стійкості. Н.В. Алексеєнко трактує дане поняття як стан підприємства або ресурсів, та стверджує, що фінансова стійкість – це стан його матеріальних, економічних і трудових ресурсів їх розподіл і використання, які забезпечують розвиток підприємства на

основі зростання прибутку і капіталу за збереження платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризиків.

Ряд учених економістів, розглядає фінансову стійкість, як рівновагу або здатність повертатись до неї. Вони вважають, що – це такий рівноважний стан промислового підприємства, за якого економічні й управлінські рішення здатні регулювати основні фактори стійкого положення підприємства: управління, виробництва, фінансів, персоналу і стратегії в задах межах ризику [2].

Деякі вчені пов’язують фінансову стійкість із здатність підприємства (системи) до дії. Вони стверджують, що фінансовою стійкістю є здатність підприємства поглинати зовнішні й внутрішні дестабілізуючі фактори через ефективне застосування своїх ресурсів за рахунок використання й удосконалення економічного потенціалу.

Існує комплексний підхід у визначенні поняття фінансової стійкості, представники якого визначають його, як комплекс складників. Прихильники даного підходу розглядають фінансову стійкість як сукупність взаємозумовлених та взаємопов'язаних складників, які за будь-яких умов забезпечують здатність до ведення діяльності підприємств, запас ресурсів (ресурсного потенціалу) та збалансований процес функціонування [1].

Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик його фінансового стану, що формується у процесі виробничої та фінансово-інвестиційної діяльності [3]. Фінансові кризи різних рівнів генерують значну кількість факторів, які впливають на фінансові стійкість підприємства, що ускладнює їх систематизацію та класифікацію.

На фінансову стійкість підприємства впливають різні фактори, які частково чи повністю залежать від підприємства. Загальної класифікації факторів, які впливають на фінансову стійкість немає, адже багато джерел надають різні класифікації цих факторів. Найпоширеніші види факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства представлено на рис. 1.1.

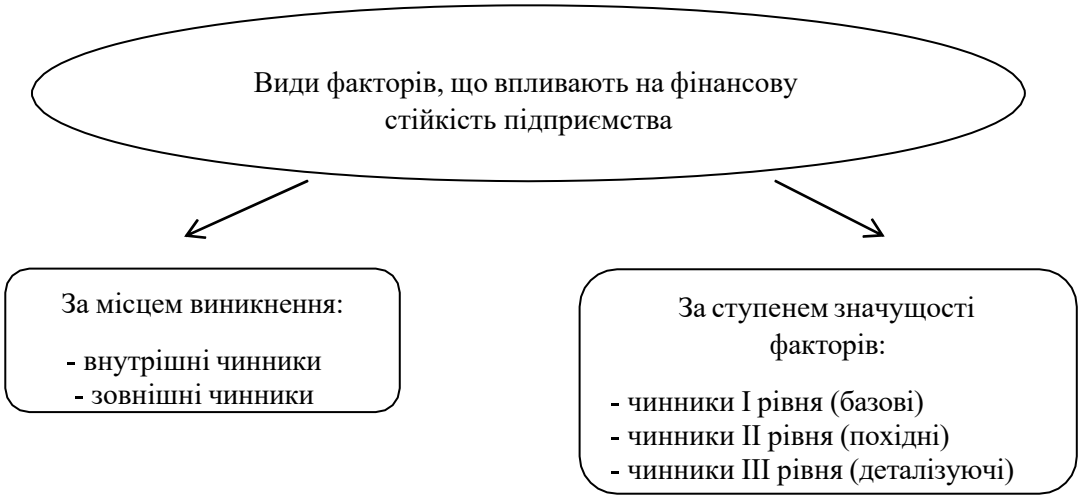

Рисунок 1.1. – Види факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства

До найбільш суттєвих зовнішніх факторів, які формують фінансову стійкість підприємства відносять: становище підприємства на ринку товарів та послуг; економічні умови господарювання; платоспроможний попит споживачів; економічна та фінансово-кредитна політика законодавчої й виконавчої влади; соціальна та екологічна ситуація в суспільстві тощо [4].

Система показників, яка використовуються для оцінки фінансової стійкості суб'єкта господарювання, має відповідати таким вимогам: фінансові коефіцієнти мають бути інформативними й повинні давати повну картину фінансової стійкості підприємства; для всіх фінансових коефіцієнтів потрібно давати нормативи мінімально задовільного рівня або діапазону змін; коефіцієнти розраховуються лише за даними бухгалтерської звітності підприємств; в економічному сенсі фінансові коефіцієнти повинні мати однакову спрямованість, наприклад зростання коефіцієнта означає поліпшення фінансового стану; фінансові коефіцієнти мають сприяти проведенню рейтингової оцінки підприємства як порівняно з іншими підприємствами, так і за низку періодів.

Для оцінки рівня фінансової стійкості використовують наступні показники: коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів; коефіцієнт автономії (платоспроможності); коефіцієнт маневреності власних коштів; коефіцієнт ефективності використання власних коштів; коефіцієнт використання

фінансових ресурсів усього майна; коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії, коефіцієнт незалежності).

Визначивши фінансову стійкість суб'єкта господарювання, слід звернути увагу на чинники, які впливають на її зниження або зростання, адже визначивши причину зниження, можна правильно побудувати стратегію щодо забезпечення фінансової стійкості підприємства [1]. Отже, можна назвати такі основні внутрішні чинники, які істотно впливають на фінансову стійкість підприємства: належність підприємства до певної галузі; структура продукції, що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті; розмір сплаченого статутного капіталу; структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком; розмір фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви.

Також вагомий вплив на підприємство і його фінансову стійкість спричиняють зовнішні фактори: економічні процеси, які відбуваються в економіці країни; політична ситуація в країні; податкова політика; технологічний розвиток; платоспроможність споживачів; фінансово – кредитна законодавча база; соціальна ситуація в суспільстві; конкуренція; стан фінансового і страхового ринку.

З вищеперерахованих чинників, ми вбачаємо, що більшість з них негативно впливає на фінансову стійкість підприємств в Україні. На сьогоднішній день загрозами фінансовій безпеці України є: політична, економічна, законодавча нестабільність, інституційні деформації та адміністративна незавершеність, тіньова економіка, залежність економіки від зовнішніх фінансових ресурсів [4]. В Україні на сьогоднішній день вирує важка економічна криза, відбуваються невпинні інфляційні процеси, споживачі втрачають свою платоспроможність, зменшується попит на товари, падають обсяги доходів та прибутків підприємств. Одним з основних факторів, які впливають на фінансову стійкість є низька конкурентоспроможність українських товарів на світовому ринку.

Покращення рівня фінансової стійкості підприємства може відбутись лише при досягненні певних цілей: усунення неплатоспроможності підприємства;

зміна фінансової стратегії для прискорення економічного зростання; зниження обсягів споживання інвестиційних ресурсів підприємства у поточному періоді.

Процес управління фінансовою стійкістю повинен складатися з таких етапів: аналіз абсолютних та відносних показників фінансової стійкості підприємства; розробка стратегії управління фінансовою стійкістю та втілення її на практиці (стратегія відновлення фінансової стійкості, стратегія підтримки фінансової стійкості та стратегія стійкого зростання); планування фінансової стійкості; контроль реалізації стратегії та прогнозування майбутнього рівня фінансової стійкості [3].

Проблему підвищення фінансової стійкості будь-якого підприємства можна вирішити передусім за рахунок збільшення наявності власних оборотних коштів, що досягається в процесі збільшення обсягу реалізації якісної продукції, виконаних робіт і наданих послуг, розмірів прибутку та підвищення рівня прибутковості підприємства в цілому. На сьогоднішній день одним із способів підтримання рівня фінансової стійкості на високому рівні є диверсифікація діяльності. Конкуренція на ринках товарів та послуг, а також на світових товарних ринках залишається на дуже високому рівні, тому для підприємств є вигідним використати будь-яку нову можливість для того, щоб покращати свої становище та позицію на конкретному ринку. Такою новою можливістю може стати вільна ніша, що здатна принести хоч якийсь прибуток та вигоду, підприємство повинно якнайшвидше зайняти цю нішу, адже вона негайно заповниться конкуруючими суб’єктами економіки. Позитивним аспектом такої диверсифікації є те, що за збитковості основного виду діяльності у зв’язку з конкуренцією, кризою, дефіцитом ресурсів чи іншими можливими факторами вирівняти положення може додаткова діяльність. Процес вирівнювання полягає в тому, що підприємство направляє частину фінансових ресурсів із допоміжних видів діяльності в основну, підтримуючи тим самим необхідний рівень фінансової стійкості [2].

1.2. Методичні підходи до аналізу фінансової стійкості промислового підприємства

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів, що впливають на його фінансовий стан. Результатом такого аналізу повинен бути висновок щодо його спроможності здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження такого стану підприємства [5].

Як відомо, невизначеність факторів зовнішнього та внутрішнього середовища негативно впливає на діяльність підприємств, що спричиняє відсутність забезпечення відповідного рівня фінансової стійкості. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для нормального функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу. Тому, спершу проаналізуємо фактори впливу на фінансову стійкість підприємства, рис. 1.2.

Важливими чинниками, від яких залежить фінансова стійкість підприємства, є саме внутрішні чинники, такі, як якість управління прибутком підприємства та структурою його позикових і власних коштів. На підприємстві необхідно формувати ефективну систему управління фінансовою стійкістю, на основі застосування методів прогнозування, планування, регулювання, контролю та аналізу фінансової стійкості [6].

В економічній літературі проблемам дослідження науково-методичних засад фінансової стійкості підприємств присвячено значну кількість праць, при цьому кожен з авторів пропонує різноманітну кількість коефіцієнтів для оцінювання фінансової стійкості.

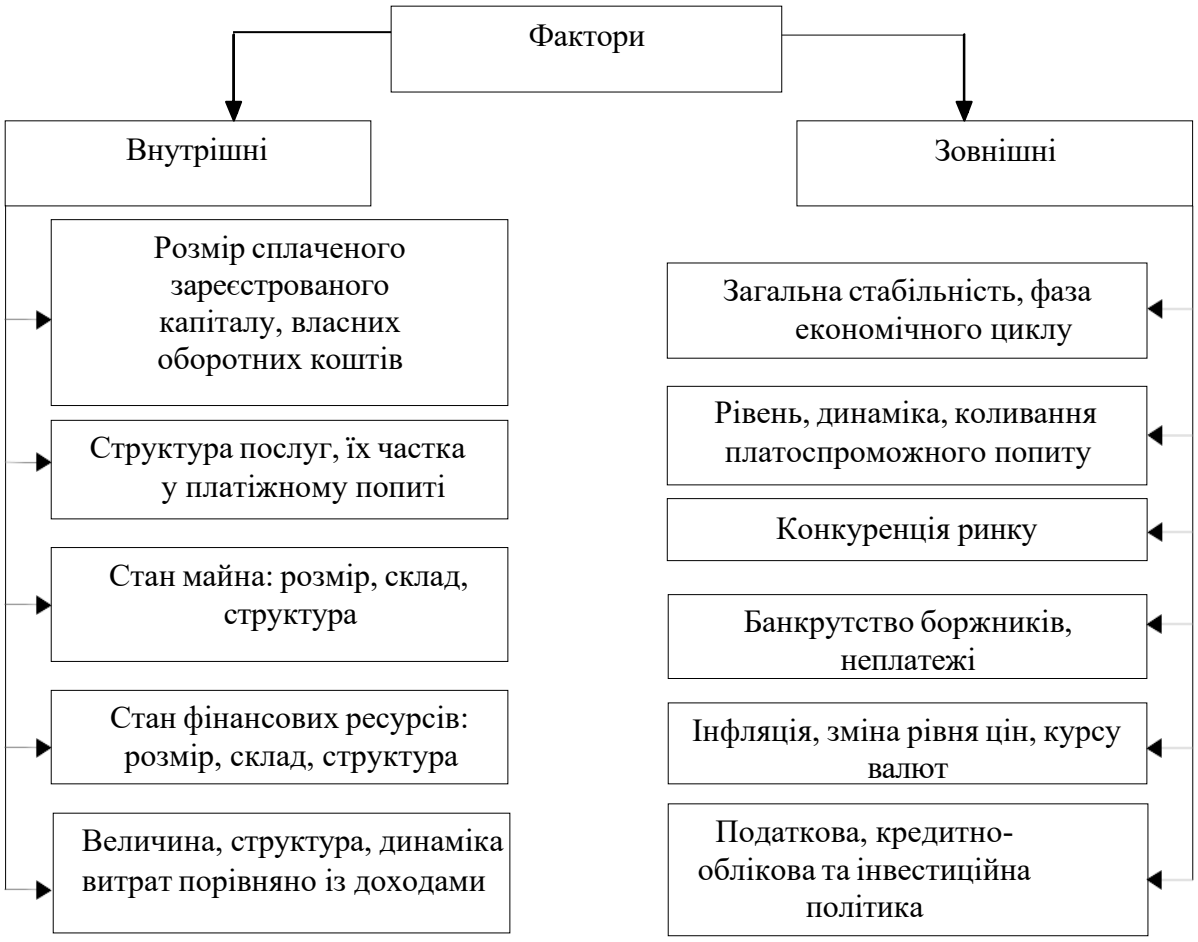

Рисунок 1.2 – Фактори впливу на фінансову діяльність підприємств

Останні роки набули поширення методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансового стану на основі одного узагальнюючого показника. Але їх різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов застосування ускладнюють їх використання у практичній діяльності підприємств [7].

Крім того, немає єдності в найменуванні цих коефіцієнтів, існує неоднозначність у визначені розрахункових формул за окремими індикаторами. Основні методи оцінки фінансової стійкості підприємства подано на рис. 1.3.

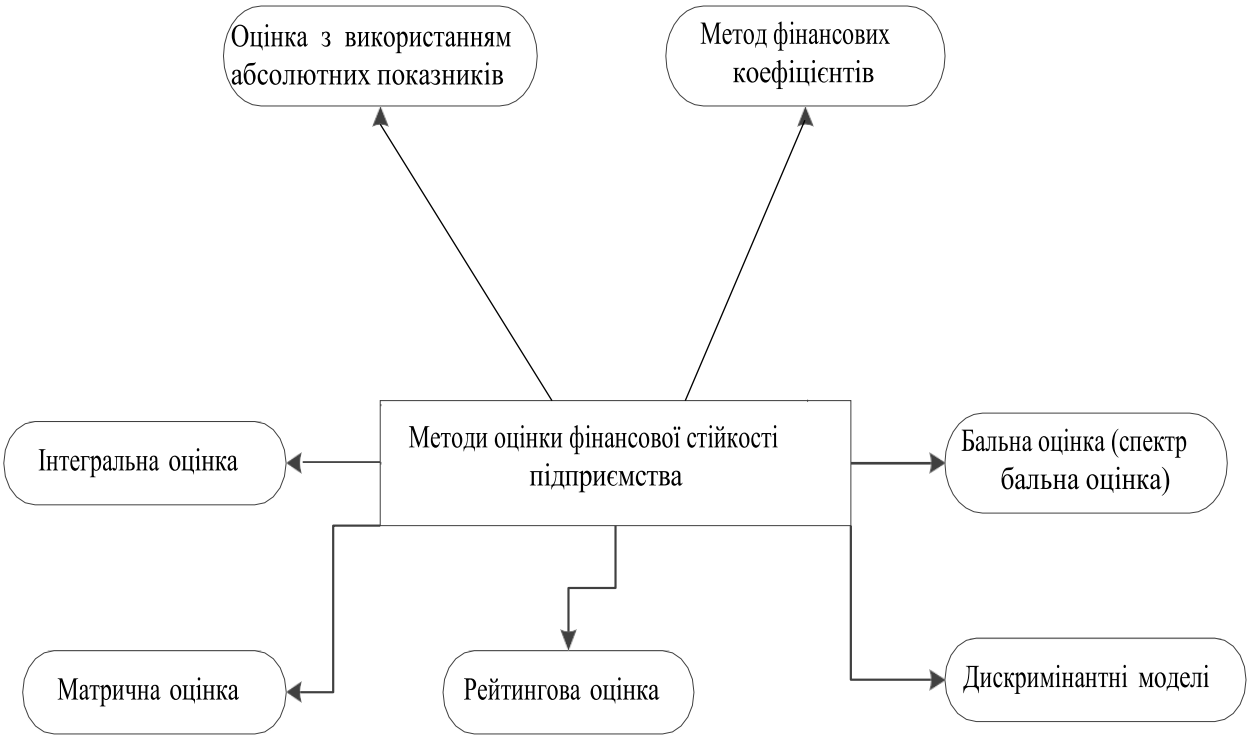

Рисунок 1.3 – Основні методи оцінки фінансової стійкості підприємства

Визначення стандартизованої межі фінансової стійкості є складним процесом. Загальна стійкість підприємства може бути забезпечена лише за умови стабільної реалізації (своєчасної оплати за поставлену продукцію, надані послуги, виконані роботи) й одержання виручки від реалізації продукції, достатньої за обсягом, щоб виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з постачальниками, кредиторами, працівниками тощо [8].

Характеристика основних методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства наведена у табл. 1.2, до складу яких увійшли: метод фінансових коефіцієнтів на основі абсолютних та відносних показників, методи бальної, матричної, інтегральної та рейтингової оцінки, дискримінантні моделі різних авторів, з урахуванням країни використання та галузевої приналежності підприємств.

Таблиця 1.2 – Характеристика основних методів оцінки фінансової стійкості підприємства

Методи	Характеристика
1	2
Метод фінансових коефіцієнтів	Передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність (прибутковість) діяльності, майновий стан та ділову активність. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різноманітний і залежить від обраної методики.
Оцінка з використанням абсолютних показників	Може бути використана для оцінки окремих сторін фінансового стану. Наприклад: для характеристики рівня фінансової стійкості з боку прибутковості підприємства на основі використання результатів маржинального аналізу; визначення типів фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів.
Рейтингова оцінка	Полягає у класифікації підприємств за певними ознаками виходячи з фактичного рівня показників фінансового стану і рейтингу кожного показника. Перевагою є можливість ранжування ряду підприємств за обраною ознакою.
Бальна оцінка (спектр бальна оцінка)	Бальна оцінка полягає в проведенні аналізу фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння отриманих значень із нормативними величинами і отриманні узагальнюючого показника, вираженого в балах. Спектр бальна оцінка при цьому передбачає використання «рознесення» цих значень за зонами віддаленості від оптимального значення.
Матрична оцінка	Базується на побудові матриці сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Надає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку може використовуватися при складанні матричних балансів,балансів грошових надходжень і витрат.
Інтегральна оцінка	Результатом проведення оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методичних підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і в цілому фінансовий стан підприємства.
Дискримінантні моделі	Дозволяють визначити вірогідність настання банкрутства на основі розробки (або використання) інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Виділяють однофакторні (коефіцієнт Бівера, Вайбеля) та багатофакторні (модель Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Терещенко, Савицької тощо) моделі.

Таким чином показники фінансової стійкості за цим підходом характеризують стан і структуру активів підприємства та забезпеченість їх джерелами покриття. Систему показників для інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства подано на рис. 1.4.

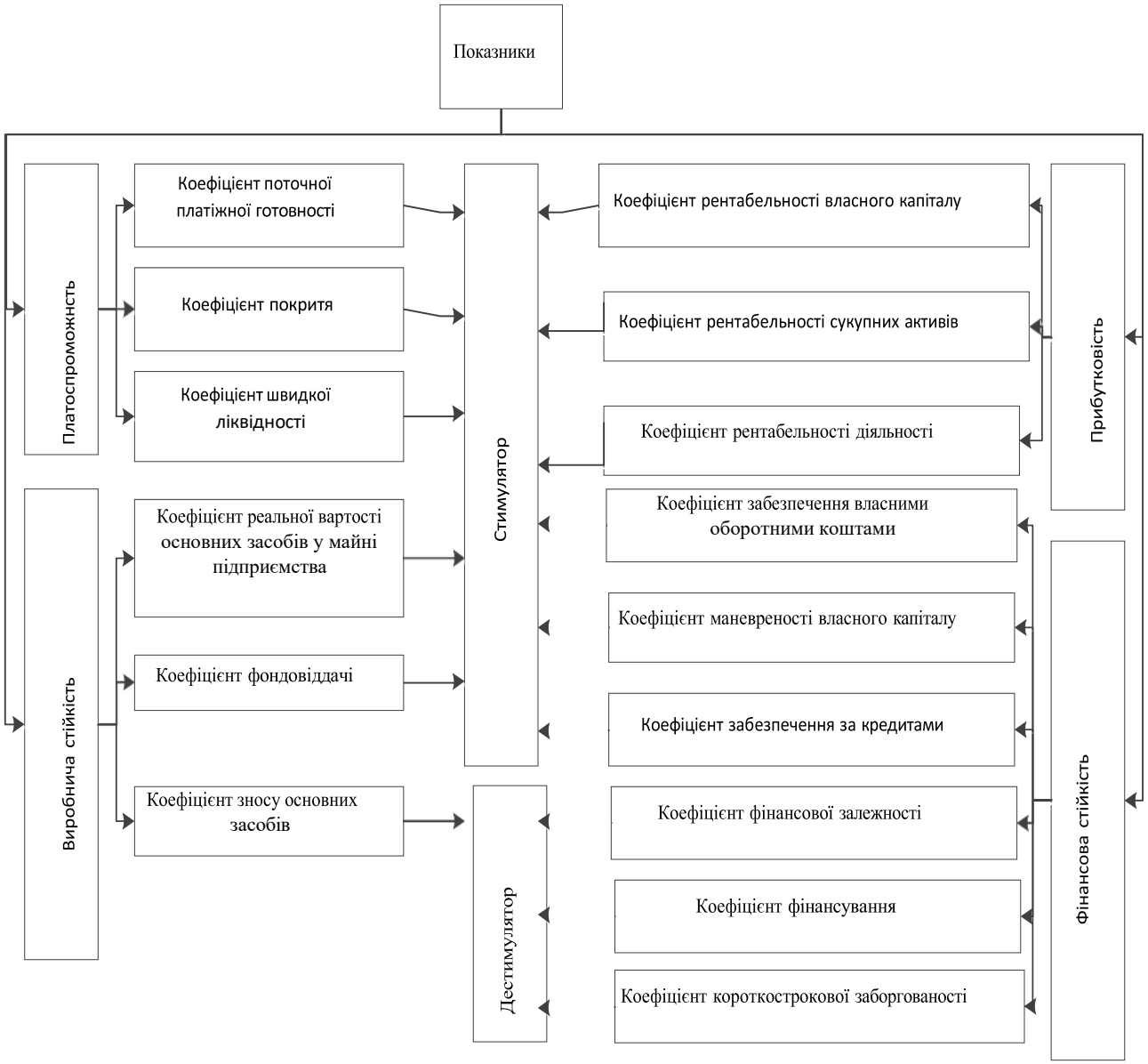

Рисунок 1.4 – Система показників для інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства

Традиційна практика аналізу фінансової стійкості підприємства опрацювала певні прийоми й методи його здійснення [6].

Факторами забезпечення фінансової стійкості сучасного підприємства як відкритої соціально-економічної системи є не тільки його внутрішній потенціал, спрямований на досягнення цілей економічного розвитку, а й зовнішні економічні умови, які значно впливають на продуктивну силу (ефективність) фінансово-економічного потенціалу будь-якого суб'єкта економіки.

Вдосконалення методичних підходів до оцінювання фінансової стійкості підприємства належить до найважливіших проблем фінансового аналізу, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства та відсутності фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства [9].

Сутність поняття стійкості у загальному розумінні, розкривається характеристикою стану рівноваги об'єкта чи системи, яка відображає можливість зберігати функціональне призначення та властивості незмінними, незважаючи на вплив внутрішніх чи зовнішніх факторів та ризики, які можуть виникнути в процесі їх функціонування.

Умовою життєдіяльності підприємства й основою його розвитку в конкурентному ринку є економічна стабільність (стійкість). На неї впливають різні причини - як внутрішні, так і зовнішні: виробництво дешевої та якісної продукції і надання послуг, які мають попит; міцні позиції підприємства на певному ринку; високий рівень матеріально-технічної оснащеності виробництва і застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із партнерами; ефективність господарських і фінансових операцій; незначний ступінь ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності тощо [10].

Фінансова стійкість тісно пов'язана із стратегічною стійкістю, і входить до її складу. Вона глибше розкриває здатність підприємства не тільки зберігати поточну економічну стійкість за наявності дестабілізуючих факторів, але й досягати стратегічних цілей розвитку. Надійність підприємства є більш ширшим та абстрактним поняттям, порівняно із стійкістю. Існує безпосередня залежність між цими категоріями, адже надійним може бути лише стійкий банк, що стабільно розвивається.

Порівняння підходів різних науковців до оцінки фінансової стійкості підприємства дозволяє стверджувати, що найбільш поширеними є коефіцієнт автономії, коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів, коефіцієнт

довгострокового залучення позикових коштів, коефіцієнт маневреності власних оборотних засобів і коефіцієнт реальної ціни [15].

Для ефективної характеристики фінансової стійкості підприємства варто використовувати не один метод, а декілька в комплексі.

Аналітичне дослідження фінансової стабільності (стійкості) досліджуваного підприємства ми здійснюємо за допомогою показників, наведених в табл. 1.3.

Отже, механізм управління фінансовою стійкістю є одним з елементів управління діяльністю промислового підприємства, який забезпечує вирішення завдань забезпечення заданого рівня фінансової стійкості при формуванні та розподілі фінансових ресурсів відповідно до стратегії підприємства найбільш ефективним способом. Функціонування механізму управління фінансовою стійкістю промислового підприємства включає заходи, спрямовані на реалізацію поточних і стратегічних фінансово-інвестиційних рішень. У цьому й полягає організаційна функція механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Визначено послідовність етапів розроблення механізму управління фінансовою стійкістю, що дає можливість урахувати фактори, які впливають на результат діяльності підприємства і визначають рівень його фінансового забезпечення. Розглянуто систему управління підприємством, що дозволяє визначити основні та допоміжні цілі, які характеризують рівень його фінансової стійкості.

Таблиця 1.3 – Перелік показників та джерел інформації для здійснення комплексного аналізу за даними фінансової звітності

№	Найменування індикатора	Алгоритм розрахунку та джерело вхідної інформації
1	2	3
1	Частка основних засобів в активах підприємства, відсотків	$\frac{\text{ф. №1 р. 1010 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1300 гр. 4}} \times 100$
2	Частка активної частини основних засобів, відсотків	$\frac{\text{ф. №5 (р. 130 гр. 14 + р. 140 гр. 14)}}{\text{ф. №1 р. 1010 гр. 4}} \times 100$
3	Коефіцієнт зносу основних засобів, відсотків	$\frac{\text{ф. №1 р. 1012 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1011 гр. 4}} \times 100$
4	Коефіцієнт зносу активної частини основних засобів, відсотків	$\frac{\text{ф. №5 (р. 130 гр. 15 + р. 140 гр. 15)}}{\text{ф. №5 (р. 130 гр. 3 + р. 140 гр. 3)}} \times 100$
5	Коефіцієнт оновлення, відсотків	$\frac{\text{ф. №5 р. 260 гр. 5}}{\text{ф. №1 р. 1011 гр. 3}} \times 100$
6	Коефіцієнт вибуття, відсотків	$\frac{\text{ф. №5 р. 260 гр. 8}}{\text{ф. №1 р. 1011 гр. 3}} \times 100$
7	Співвідношення суми основних засобів основної діяльності до суми основних засобів підприємства станом на кінець року, відсотків	$\frac{\text{ф. №11-ОЗ р. 140 гр. 7}}{\text{ф. №11-ОЗ р. 100 гр. 7}} \times 100$
8	Ступінь придатності основних засобів умежах нормативного строку служби, відсотків	$\frac{\text{ф. №1 р. 1012 гр. 4} - \text{ф. №11-ОЗ р. 100 гр. 11}}{\text{ф. №11-ОЗ р. 100 гр. 7} - \text{ф. №11-ОЗ р. 100 гр. 11}} \times 100$
9	Питома вага повністю зношених основних засобів, відсотків	$\frac{\text{ф. №11-ОЗ р. 100 гр. 11}}{\text{ф. №11-ОЗ р. 100 гр. 7}} \times 100$

10	Маневреність власних оборотних засобів	$\frac{\text{ф. №1 (р. 1495 − р. 1095) гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1195 гр. 4}}$
11	Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	$\frac{\text{ф. №1 р. 1195 гр. 4}}{\text{ф. №1 (р. 1595 + р. 1695)гр. 4}}$
12	Коефіцієнт покриття	$\frac{\text{ф. №1 р. 1195 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1695 гр. 4}}$
13	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{ф. №1 р. (1195-1100-1101-1102-1103-1104-1110-1170)гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1695 гр. 4}}$
14	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможн ості)	$\frac{\text{ф. №1 р. (1160 + 1165 + 1166 + 1167) гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1695 гр. 4}}$
15	Частка оборотних коштівв активах, відсотків	$\frac{\text{ф. №1 р. 1195 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1300 гр. 4}} \times 100$
16	Частка власних оборотних коштів в їх загальній сумі, відсотків	$\frac{\text{ф. №1 (р. 1495 − р. 1095) гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1195 гр. 4}} \times 100$
17	Частка власних оборотних коштів у покритті запасів, відсотків	$\frac{\text{ф. №1 (р. 1495 − р. 1095) гр. 4}}{\text{ф. №1 р. (1100·1101·1102·1103·1104·1110) гр. 4}} \times 100$
18	Частка запасів у оборотних активах, відсотків	$\frac{\text{ф. №1 р. (1100·1101·1102·1103·1104·1110) гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1195 гр. 4}} \times 100$
19	Коефіцієнт покриття запасів	$\frac{\text{ф. №1 р. (1495·1595·1695-1425-1430-1095) гр. 4}}{\text{ф. №1 р. (1100·1101·1102·1103·1104·1110) гр. 4}}$
20	Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{\text{ф. №1 р. 1495 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1300 гр. 4}}$
21	Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{ф. №1 р. 1300 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1495 гр. 4}}$
22	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{ф. №1 р. 1495 гр. 4} - \text{ф. №1 р. 1095 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1495 гр. 4}}$
23	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{\text{ф. №1 р. 1595 гр. 4} + \text{ф. №1 р. 1695 гр. 4}}{\text{ф. №1 р. 1300 гр. 4}}$

24	Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	ф. №1 р. 1595 гр. 4 / ф. №1 р. 1095 гр. 4
25	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	ф. №1 р. 1595 гр. 4 / ф. №1 р. 1595 гр. 4 + ф. №1 р. 1495 гр. 4
26	Коефіцієнт структури позикового капіталу	ф. №1 р. 1595 гр. 4 / ф. №1 р. 1595 гр. 4 + ф. №1 р. 1695 гр. 4
27	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	ф. №1 р. 1595 гр. 4 + ф. №1 р. 1695 гр. 4 / ф. №1 р. 1495 гр. 4
28	Показникфінансового левериджу	ф. №1 р. 1300 гр. 4 − ф. №1 р. 1495 гр. 4 / ф. №1 р. 1495 гр. 4
29	Коефіцієнт забезпечення засобами власними	ф. №1 (р. 1495·1520·1521·1525·1526·1530·1535·1540·1545·1665-р / ф. №1 р. 1195 гр. 4
30	Продуктивність праці, тис. гривень / особу	ф. №2 р. 2000 гр. 3 / ф. №1-ПВ(місячна)р. 1040
31	Фондовіддача, гривень гривень /	ф. №2 р. 2000 гр. 3 / ф. №1 р. 1010(гр. 3 + гр. 4 / 2)
32	Оборотність коштів у	ф.№2 р.2000 гр.3 / ф.№1 р.(1040·1120·1125·1130·1135·1140·1145·1155)гр.3+ф.№1 р.(1040·1120·1125·1130·1135·1140·1145) / 2
33	Час обороту оробот коштів Час	360/ ф.№2 р.2000 гр.3 / ф.№1 р.(1040·1120·1125·1130·1135·1140·1145·1155)гр.3+ф.№1 р.(1040·1120·1125·1130·1135·1140·1145·1155)гр.4 / 2

34	Оборотність власного капіталу, оборотів	$\frac{\text{ф. №2 р. 2000 гр. 3}}{\text{ф. №1 р. 1495}\left(\frac{\text{гр. 3 + гр. 4}}{2}\right)}$
35	Оборотність сукупного капіталу, оборотів	$\frac{\text{ф. №2 р. 2000 гр. 3}}{\text{ф. №1 р. 1300}\left(\frac{\text{гр. 3 + гр. 4}}{2}\right)}$
36	Коефіцієнт стійкості економічного росту	$\frac{\text{ф. №2 р. (2350 або 2355)гр. 3} - \text{ф. №4 р. 4200 гр. 7}}{\text{ф. №1 р. 1495 гр. 4}}$
37	Поточна платоспроможність	ф.№1 р.(1030 +1035+1160+1165+1166+1167-1595-1695)гр.4
38	Коефіцієнт Бівера	$\frac{\text{ф. №2 р. (2350 або 2355)гр. 3 + ф. №2 р. 2515 гр. 3}}{\text{ф. №1 р. (1595 + 1695)р. 4}}$
39	Рентабельність продукції, відсотків	$\frac{\text{ф. №2 р. (2090 або 2095)гр. 3}}{\text{ф. №2 р. 2050 р. 3}} \times 100$
40	Рентабельність діяльності, відсотків	$\frac{\text{ф. №2 р. (2350 або 2355)гр. 3}}{\text{ф. №2 р. 2000 р. 3}} \times 100$
41	Рентабельність активів, відсотків	$\frac{\text{ф. №2 р. (2350 або 2355)гр. 3}}{\text{ф. №1 р. 1300}\left(\frac{\text{гр. 3 + гр. 4}}{2}\right)} \times 100$
42	Рентабельність сукупного капіталу, відсотків	$\frac{\text{ф. №2 р. (2350 або 2355)гр. 3}}{\text{1900}\left(\frac{\text{гр. 3 + гр. 4}}{2}\right)\ \text{ф. №1 р.}} \times 100$
43	Рентабельність власного капіталу, відсотків	$\frac{\text{ф. №2 р. (2350 або 2355)гр. 3}}{\text{1495}\left(\frac{\text{гр. 3 + гр. 4}}{2}\right)\ \text{ф. №1 р.}} \times 100$
44	Період окупності власного капіталу	$\frac{\text{ф. №1 р. 1495}\left(\frac{\text{гр. 3 + гр. 4}}{2}\right)}{\text{ф. №2 р. (2350 або 2355)гр. 3}}$

Таким чином, управління фінансовою стійкістю – це важливий елемент ефективного функціонування будь-якого промислового підприємства. Цей механізм допомагає досягти та підтримувати бажаний рівень фінансової стабільності, забезпечуючи оптимальне формування та розподіл фінансових ресурсів згідно зі стратегією компанії.

Механізм управління включає в себе як поточні, так і довгострокові фінансово-інвестиційні рішення, що підкреслює його організаційну роль. Розробка такого механізму відбувається поетапно, що дозволяє врахувати всі чинники, які впливають на результати діяльності та рівень фінансового забезпечення підприємства.

Зрештою, цей підхід дає змогу визначити основні та допоміжні цілі, що характеризують поточний стан фінансової стійкості компанії, і допомагає утримувати її на високому рівні.

1.3. Тенденції фінансової стійкості промислових підприємств України в період війни

Повномасштабна агресія та бойові дії спричинили втрату ринків збуту продукції, товарів, робіт, послуг, зниження внутрішнього попиту через величезну кількість вимушених мігрантів та переселених осіб, відтік фахівців, порушення логістики та ланцюгів постачання, знищення приміщень (виробничих і складських), обладнання, транспортних засобів і т.д. Не зважаючи на це, близько 66 відсотків вітчизняних малих, середніх та мікропідприємств продовжили працювати і в умовах війни, при цьому сотні підприємств зафіксували початок своєї роботи саме в часи широкомасштабної російської агресії. На рис. 1.5 представлено результати систематизації факторів впливу, що негативно можуть впливати на стійкість підприємств, можливі шляхи для адаптації та покращення стійкості, а також завдання на перспективу [11].

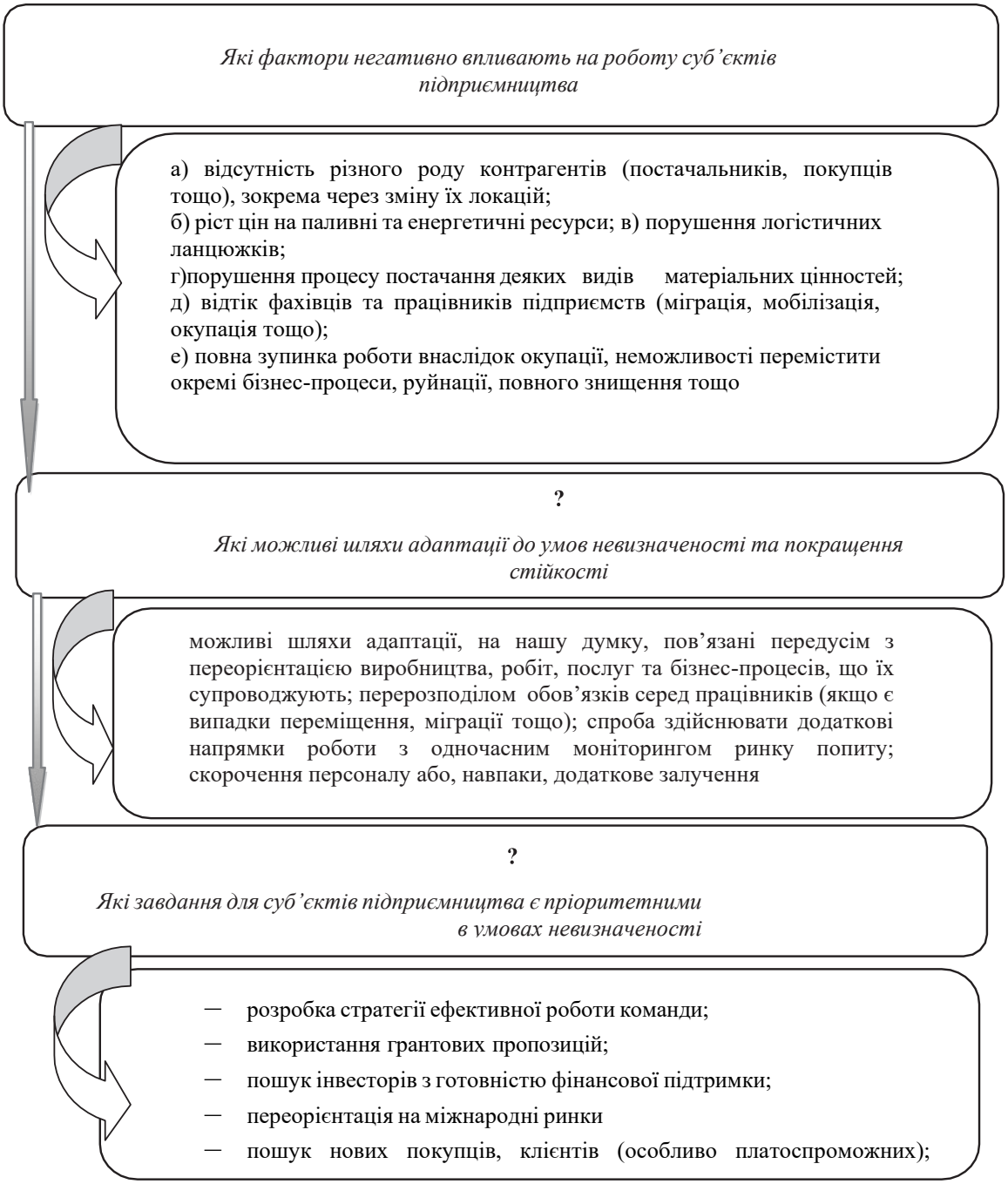

Рисунок 1.5 – Систематизація факторів впливу на фінансову стійкість підприємств в умовах невизначеності

В Зазначені шляхи адаптації та стратегічні цілі повинні застосовуватися підприємствами паралельно з періодичною оцінкою своїх можливостей, насамперед, своєю самостійності. Наприклад, залучення нових контрагентів, а, особливо, інвесторів, неможливо, якщо на 70 – 100% ми залежите від кредиторів. Тому підприємствам необхідно здійснювати оцінку показників фінансової стійкості [8].

В економічній літературі мають місце різні точки зору щодо трактування категорії «фінансова стійкість», окремі з них розглянемо.

Перерва П. Г. розкриває значення фінансової стійкості, як категорії, що піддається впливу безлічі чинників, як загальноекономічних, і специфічних кожної конкретної галузі. Під час аналізу та прогнозуванні фінансової стійкості, зазначає автор, необхідно оцінювати взаємозалежність ключових показників стійкості і діючих чинників [23].

Сірко А. Ю. дотримується точки зору, що фінансова стійкість – це його здатність функціонувати в довгостроковій перспективі, отримуючи достатньо коштів для відтворення потенціалу, виплати дивідендів та стабільного розвитку прибутку, забезпечуючи при цьому економічно обґрунтовані джерела фінансування та співвідношення активів, збалансованість грошових потоків і платежів, незважаючи на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів. На думку Ясіновської І. Ф., фінансова стійкість – це здатність функціонувати і розвиватися, зберігаючи свою здатність до самозабезпечення в межах допустимого рівня ризику.

Пігуль Н. Г. головну суть фінансової стійкості визначає як здатність стабільно функціонувати та розвиватися, враховуючи зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, зберігаючи оптимальне співвідношення боргу до власного капіталу [39].

Тютюнник Ю. М. визначає фінансову стійкість як здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, підтримуючи баланс між активами та пасивами в мінливому економічному середовищі та забезпечуючи довгострокову платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах прийнятного рівня ризику [43].

Узагальнення представлених в економічній літературі визначень фінансової стійкості дало змогу сформулювати таке визначення: фінансова стійкість – це узагальнений показник оцінки фінансового стану, який відображає здатність (спроможність) підприємства функціонувати і розвиватися під впливом численної кількості ризиків, виконувати певні зобов’язання, гарантуючи собі стабільну прибутковість, ліквідність та платоспроможність.

Аналіз фінансової стійкості підприємства дозволяє визначити його фінансові можливості, конкурентоспроможність та перспективи розвитку, рис. 1.6.

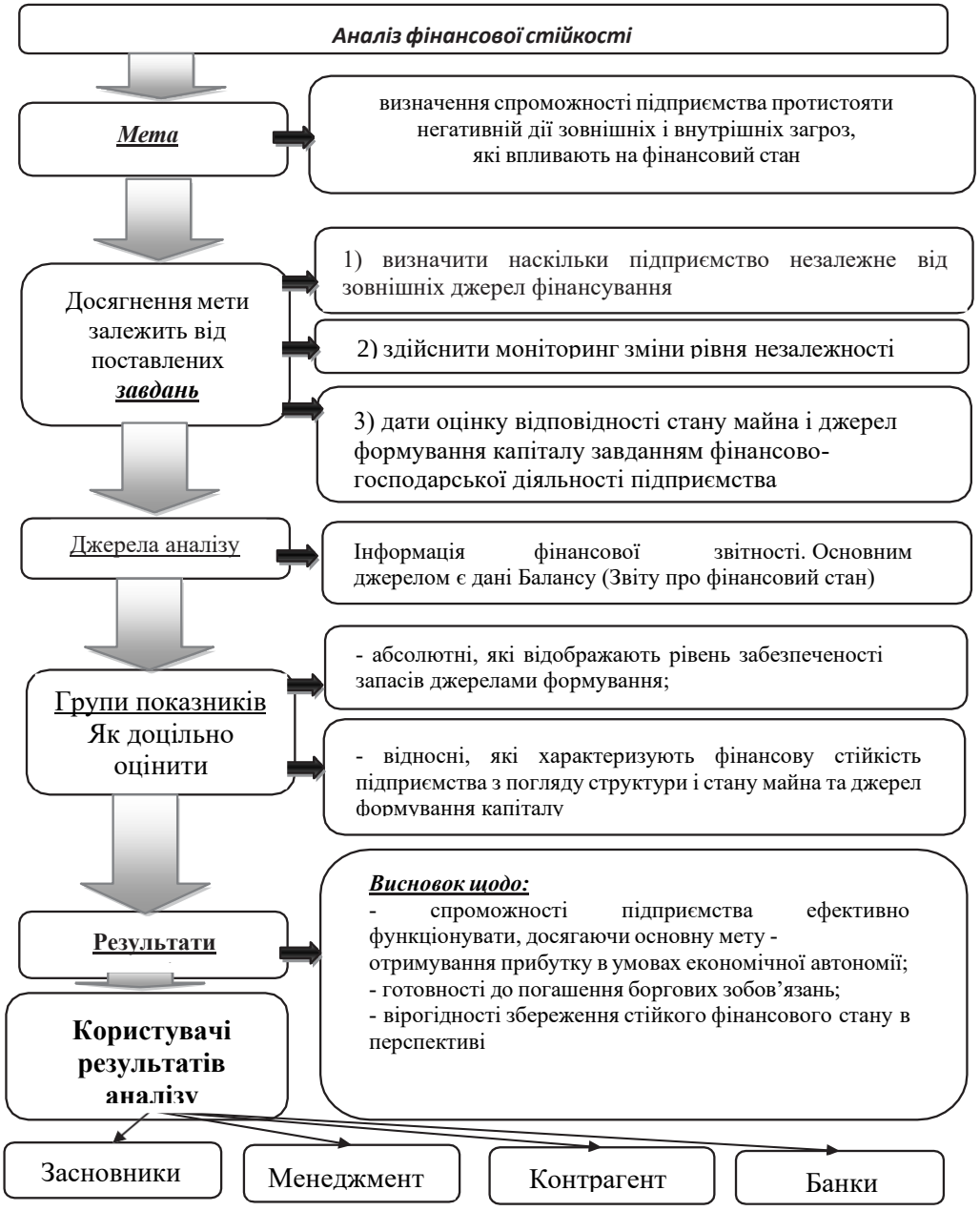

Рисунок 1.6 – Організаційна модель аналізу фінансової стійкості підприємств

Результати виконаних розрахунків свідчать про низький рівень фінансової стійкості підприємств за показниками структури джерел формування капіталу.

Одним із ключових показників групи коефіцієнтів фінансової стійкості є коефіцієнт автономії. Він дорівнює співвідношенню власного капіталу до підсумку балансу. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів господарський суб'єкт здатний профінансувати за рахунок власних ресурсів.

Таблиця 1.4 – Динаміка показників фінансової стійкості вітчизняних підприємств за 2013 –2023 рр.

Показники	**Роки**										
	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Коефіцієнт автономії	0,341	0,247	0,283	0,245	0,247	0,249	0,269	0,263	0,292	0,271	0,274
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,659	0,753	0,717	0,755	0,753	0,751	0,731	0,737	0,708	0,729	0,742
Коефіцієнт фінансового ризику	1,929	3,048	2,528	3,085	3,052	3,016	2,717	2,797	2,421	2,686	2,556
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,518	0,328	0,396	0,324	0,328	0,332	0,368	0,357	0,413	0,372	0,411
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,354	0,479	0,422	0,410	0,413	0,394	0,346	0,364	0,309	0,330	0,343
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань та забезпечень	0,285	0,301	0,288	0,225	0,231	0,215	0,194	0,205	0,185	0,184	0,173
Коефіцієнт поточних зобов'язань та забезпечень	0,715	0,698	0,711	0,775	0,769	0,784	0,805	0,795	0,815	0,816	0,805

Зазначимо, перш за все, що протягом досліджуваного періоду у підприємствах України значення коефіцієнта автономії не відповідає нормативному значенню і є низьким, тобто по всій сукупності підприємств спостерігається нестача власних фінансових ресурсів та прослідковується залежність від зовнішніх кредиторів (постачальників, підрядників, учасників і т.д.). Найбільший показник автономії відмічено у 2013 році 34,1%, у 2014 році – після початку війни на сході України, він суттєво знизився з 0,341 пункти до 0,247 пункти та протягом наступних років не підвищувався більше 0,29 пунктів. Після 2014 року значення коефіцієнта автономії стабілізувалося у 2021 році та є найвищим показником з 2013 року – 0,292 пункти. Повномасштабне вторгнення росії негативно позначилося на діяльності вітчизняних підприємств і коефіцієнт автономії знову знизився з 0,292 пунктів до 0,274 пункта.

Аналогічна динаміка спостерігається на рис. 1.7, де представлено значення коефіцієнта автономії в розрізі великих і малих підприємств. Всі значення протягом досліджуваного періоду є нижче нормативного, та все ж чітко прослідковується динаміка вищих показників у великих підприємств, які мають більшу вартість власного капіталу, тоді як у малих підприємств заборгованість переважає більшими темпами.

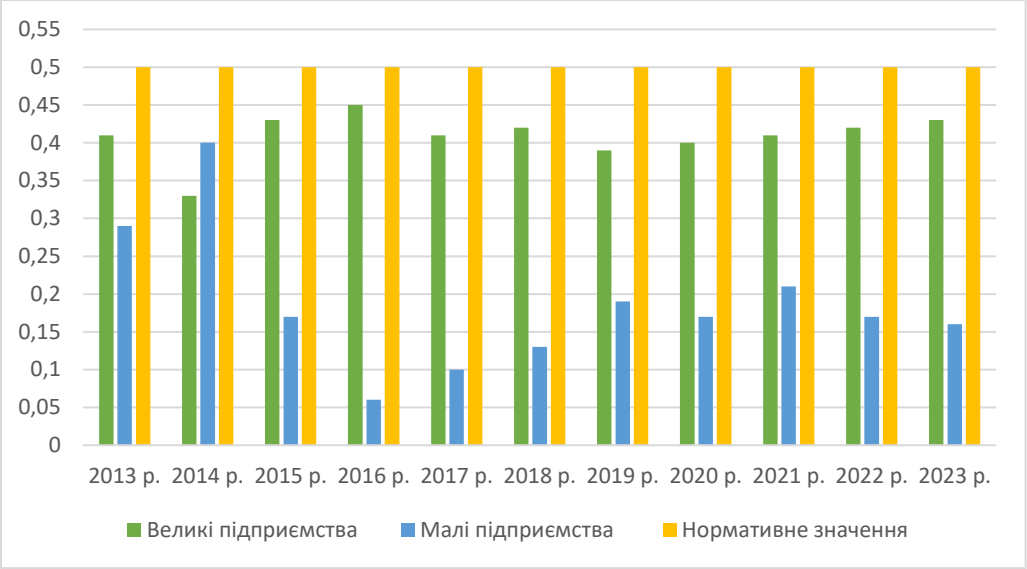

Рисунок 1.7 – Динаміка показника коефіцієнта автономії вітчизняних підприємства в розрізі великих та малих підприємств за 2013–2022 рр., пункти

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу вітчизняних підприємств зріс з 0,695 у 2013 році до 0,742 у 2023 році і свідчить про високий рівень фінансової залежності підприємств від кредиторів. За коефіцієнтом фінансового ризику в базовому році (2013 р.) на 1 грн власного капіталу припадало 1,93 грн. позикового капіталу, а в звітному (2023 р.) – 2,56 грн.

У цілому динаміка проаналізованих показників свідчить про зниження рівня фінансової стійкості підприємств. Зниження коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів з 0,354 у 2013 році до 0,343 у 2023 році (на 0,011 пункти) показує зменшення залежності підприємств від довгострокових зовнішніх джерел фінансування. Значення коефіцієнтів довгострокових та поточних зобов’язань і забезпечень характеризують структуру позикового капіталу, в якій частка довгострокових зобов’язань і забезпечень знизилася з 28,5

до 17,3% (на 11,2 пункти), а поточних зобов'язань і забезпечень відповідно підвищилася з 71,5 % до 80,5%, що в цілому позитивно впливає на оцінювання фінансової стійкості підприємств.

Костенко Ю. О., Короленко О.Б. та Гузь М. М. [31] зазначають, що для оцінки стійкості підприємств доцільно аналізувати показники ліквідності та і платоспроможності. Пов'язано це з тим, що на початку війни чимало керівників вилучили кошти із обороту з метою їх збереження, в результаті такі підприємства мають тенденцію до зниження показників ліквідності та зростання періоду погашення поточної кредиторської заборгованості. Тому в межах дослідження стану фінансової стійкості розрахуємо також показник загальної ліквідності, рис. 1.8.

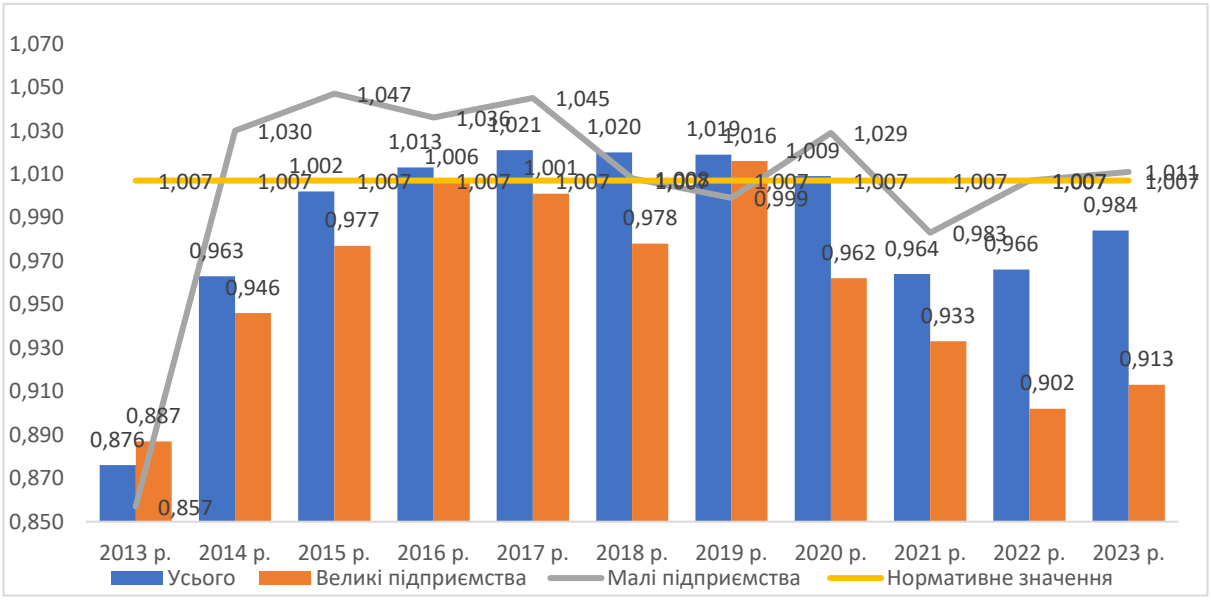

Рисунок 1.8 – Динаміка показника коефіцієнта загальної ліквідності вітчизняних підприємства за 2013 – 2022 рр., пункти

Фактичне значення коефіцієнта загальної ліквідності по сукупності вітчизняних підприємств збільшилося на 0,09 пункти, по великих підприємствах – на 0,015 пунктів, малих – на 0,15 пунктів. Показники нижче нормативного значення (≥ 1,0), але близькі до нього, що вказує на задовільний рівень майнової платоспроможності підприємства.

Висновки до розділу 1

Фінансова стійкість підприємства є важливим показником його здатності адаптуватися до змінюваних умов економічного середовища та зберігати стабільну діяльність навіть у періоди нестабільності. Це забезпечує підприємству можливість зберігати платоспроможність і ефективно функціонувати в умовах економічних криз чи змін. На фінансову стійкість впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори. Внутрішні фактори, такі як управління фінансами, структура витрат і прибутків, а також ефективність використання ресурсів, безпосередньо залежать від внутрішньої політики підприємства. Зовнішні ж фактори, зокрема економічна ситуація, конкуренція, політична стабільність та законодавчі зміни, можуть серйозно впливати на його функціонування.

Аналіз фінансової стійкості проводиться через різноманітні фінансові коефіцієнти, такі як коефіцієнт автономії, ефективність використання власних коштів та маневреності оборотних коштів. Вибір методів оцінки залежить від специфіки підприємства та умов його роботи. Важливою є також диверсифікація діяльності, що може зменшити ризики та стабілізувати фінансову ситуацію підприємства у разі негативних змін на ринку. Це набуває особливої актуальності в умовах кризи, коли підприємствам потрібно знаходити нові джерела доходів та знижувати залежність від одного напрямку діяльності.

В умовах війни в Україні фінансова стійкість підприємств зазнає додаткових викликів. Втрати ринків збуту, порушення логістичних ланцюгів та зниження попиту негативно впливають на стабільність. Однак, деякі підприємства змогли адаптуватися до нових умов, застосувавши стратегії диверсифікації та залучення нових контрагентів. Для забезпечення фінансової стійкості підприємства повинні регулярно оцінювати свою самостійність та знижувати залежність від зовнішніх кредиторів, залучаючи інвесторів.

Методичні підходи до аналізу фінансової стійкості вказують на необхідність використання кількох методів оцінки фінансового стану підприємства, оскільки жоден з них не може дати повної картини стійкості сам

по собі. Тому для забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємствам необхідно активно адаптуватися до змінюваних економічних і політичних умов, застосовуючи сучасні методи фінансового аналізу та стратегічного управління.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС»

2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства ПрАТ «Запоріжсклофлюс»

Підприємство ПрАТ «Запоріжсклофлюс» є найбільшим і єдиним виробником силікату натрію (брили) в Україні, одним з найбільших світових виробників зварювальних плавлених флюсів, а також виробником посуду з пресованого безбарвного скла. З силікату натрію власного виробництва підприємство виробляє і реалізує рідке скло, як наливом, так і фасоване. Підприємство веде свою історію з 1947 року. Завод розташований на лівому березі річки Дніпро близько до річкового порту, вантажної залізничної станції і автомагістралі м. Запоріжжя [18].

У 1944 р. Постановою народних комісарів УРСР та ЦК КПБУ від 11.11.1944 р. №1207 у м. Запоріжжі розпочали будівництво скляного заводу, завданням якого було забезпечувати листовим склом зруйноване війною народне господарство. 5 серпня1947 р. Запорізький скляний завод було введено в експлуатацію. З 1949 р. було організовано виробництво силікату натрію. У 1951 р. введено в дію цех виробництва зварювальних флюсів загального призначення. З 1955 р. підприємство переорієнтується з випуску листового скла на виробництво скляних розсіювачів для машинобудування та біологічних чашок «Петрі». У 1976 році здійснено масштабну реконструкцію підприємства, яка дозволила збільшити асортимент та поліпшити якість флюсів зварювальних плавлених. З 1992 р. запущено виробництво скляного посуду, організовано виробництво силікату натрію розчинного; з 2014 р. організовано виробництво скла натрієвого рідкого. З 2016 р. ПрАТ «Запоріжсклофлюс» відновлює виробництво виробів з пресованого безбарвного скла [18].

В цей період в асортименті продукції підприємства нараховується понад 40 видів склянок, сільнички, салатники, попільниці, чашки «Петрі» лабораторні. У 2022 р. попри війну в Україні, яку розв’язала рф, на підприємстві освоєно промислове виробництво спеціальних плавлених продуктів-шлаків для використання в шихті при виробництві керамічних флюсів, порошкового дроту та інших зварювальних матеріалів.

Основний вид продукції підприємства – зварювальний флюс – це гранульований порошок з розміром зерен від 0,2 до 4 мм, призначений для здійснення зварювальних процесів. У процесі зварювання гранули плавляться і виділяють газ, а потім при охолодженні утворюють кірку з шлаку. Зварювальні флюси класифікуються за технологією виробництва, хімічним складом, призначенням і іншим характеристикам. Підприємство ПрАТ «Запоріжсклофлюс» виробляє плавлені зварювальні флюси, виготовлені методом подвійного рафінування розплаву і використання мінеральних відходів зварювального виробництва. Новий спосіб варіння флюсів дозволив поліпшити зварювально-технологічні властивості флюсів, знизити потребу в природній сировині, а також вирішує проблему навколишнього середовища [18].

Рисунок 2.1 – Загальний вигляд зварювального плавленого флюсу

На підприємстві діють два основні цехи: флюсоваренний, що складається з відділення з випуску флюсу і відділення по випуску силікату натрію, і цех світлотехнічного скла. Допоміжні цехи - цех природоохоронних

об'єктів, транспортний, ремонтно-механічний.

В останні роки відзначається стійка тенденція зростання обсягів виробленої продукції і поліпшення економічних показників діяльності підприємства. Цьому в чималому ступені сприяє висока кваліфікація і досвід інженерів і робітників заводу, розробка в тісній співпраці з Інститутом електрозварювання ім. Є. О. Патона і впровадження прогресивних методів виробництва, інтенсифікація та автоматизація виробничих процесів, використання сучасних інноваційних механізмів фінансування (завод є учасником технопарку «Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона» Національної Академії Наук України), вдосконалення структури управління [18].

Завод має унікальне обладнання для виробництва зварювальних флюсів новим способом – методом подвійного рафінування розплаву. Цей найбільш прогресивний спосіб варіння флюсів, захищений патентами, істотно поліпшив зварювально-технологічні властивості флюсів при збереженні сприятливого співвідношення якості до ціни.

Останні роки підприємство стабільно нарощує обсяги виробництва, скорочує енергоємність продукції, постійно проводиться модернізація виробництва, розробляються і впроваджуються нові технологічні процеси і види продукції (рис. 2.2). На газополум'яній флюсовареній печі щорічно виплавляється до 12 тисяч тонн зварювальних флюсів високої якості більше 20-ти найменувань. Електропіч, що працює в парі з газополум'яною піччю (за методом дуплекс-процесу), призначена для виробництва нових марок флюсів та підвищення якості випущених раніше (флюси з низьким вмістом фосфору і сірки) [18]. Зварювальні флюси виробництва ПрАТ «Запоріжсклофлюс» стабільно користуються великим попитом як на ринку України, так і за її межами. У цеху працює дві печі з виробництва силікату натрію. Це дає можливість одночасно випускати продукцію двох різних модулів від 1,8 до 3,5, що дуже зручно для споживачів. У 2001 році освоєно випуск силікату натрію з модулем 2.0, якого раніше на Україні не виробляли. На нього розроблені і затверджені нові технічні умови. Виробництво силікату натрію в 2001 році в порівнянні з 2000

роком зросло в 2 рази. Після проведення реконструкції вузла грануляції силікату в 2002 році, продуктивність збільшилася ще на 20%. Скло рідке натрієве виробляється з 2014 року. Модуль 1,5 - 3,6 щільність від 1,30 до 1,50.

Рисунок 2.2 – Обладнання з виробництва зварювальних флюсів методом подвійного рафінування розплаву

В останні кілька років на підприємстві освоєно близько 30 видів нової продукції, які випускаються за технологіями, що базуються на нових розробках, заявлених на патент та мають «ноу-хау», які перевершують найкращі вітчизняні та деякі зарубіжні аналоги, впроваджені нові ресурсозберігаючі та енергозберігаючі технології, постійно ведеться робота над поліпшенням якості і вдосконаленням технології виробництва продукції, яка вже випускається, що значно підвищило її конкурентоспроможність.

ПрАТ «Запоріжсклофлюс» приділяє належну увагу охороні навколишнього середовища. На підприємстві проводяться оновлення

основних засобів, виконуються ремонти газоочисних споруд та технологічного обладнання, виконуються природоохоронні заходи що дозволяє створювати сприятливу обстановку на території підприємства та його санітарно-захисній зоні - знизити кількість викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скидів стічних вод у каналізаційну мережу, забезпечити належне поводження з відходами. Щорічно на підприємстві проводяться заходи з озеленення території підприємства та його санітарно-захисної зони, висаджуються дерева та чагарники, розбиваються клумби та газони, проводиться ліквідація карантинних рослин [18].

У 2020 р. на ПрАТ «Запоріжсклофлюс» була впроваджена інтегрована система менеджменту (ІСМ) та система екологічного менеджменту (СЕМ) згідно міжнародного стандарту ISO 14001:2015.На ПрАТ «Запоріжсклофлюс» особлива увага приділяється контролю якості сировини та матеріалів, що надходять, і продукції, що відвантажується, дотримання встановлених технологій на всіх ділянках виробництва. З метою збереження провідних позицій на ринку, та підвищення конкурентоспроможності, на підприємстві, як зазначалось, розроблена і впроваджена Система менеджменту якості у відповідності з новою версією ISO 9001:2015 на розробку, виробництво та збут зварювальних флюсів, силікату натрію розчинного, скла натрієвого рідкого, посуду зі скла та розсіювачів скляних. Сертифікація проведена відповідно до затвердженої у TUV NORD CERT методики аудитування та сертифікації. Вся продукція, що випускається ПрАТ «Запоріжсклофлюс», сертифікована [18].

ПрАТ «Запоріжсклофлюс» пов’язують міцні ділові відносини з споживачами з багатьох країн світу. Найбільш великими країнами-споживачами є Італія, Нігерія, Англія, Німеччина, Казахстан, Болгарія,

Грузія, Латвія, Узбекистан. Завод пропонує на експорт всі види своєї продукції: зварювальні флюси, силікати натрію з різними модулями, посуду сортову з пресованого скла, чашки Петрі. Основним експортним продуктом завжди були зварювальні флюси. В останні два роки 2020 – 2022 рр., завдяки інтенсивній маркетинговій політиці, відбулося також істотне збільшення частки експорту у виробництві скловиробів і особливо силікату натрію [18].

2.2. Аналіз активів та джерел їх формування (капіталу) ПрАТ «Запоріжсклофлюс» як індикаторів фінансової стійкості підприємства

Активи (Assets) відображаються в балансі компанії. Вони поділяються на оборотні, основні, фінансові та нематеріальні. Актив – це економічний ресурс, яким володіє або який контролює, наприклад, компанія. Економічний ресурс – це те, що може бути дефіцитним і має здатність приносити економічну вигоду, генеруючи надходження грошових коштів або зменшуючи відтік грошових коштів [29].

У сучасних умовах ведення господарської діяльності капітал відіграє значну роль у розвитку підприємства, забезпеченні інтересів його власників та є важливим елементом в управлінні фінансовим станом підприємства. Капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів у будь-яких формах, які інвестуються у створення його активів та являє собою один з найважливіших елементів, які є загальною сумою фінансових ресурсів підприємства.

Серед таких елементів: власний капітал (статутний капітал, додатково вкладений капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток), забезпечення наступних витрат та платежів, довгострокові та поточні зобов'язання. Власний капітал підприємства відображає частку майна підприємства, яка фінансується за рахунок власних засобів підприємства та вкладених коштів власників.

Досить тривалий час у вітчизняній науці приділялося дуже мало уваги темі фінансування діяльності підприємств за рахунок капіталу власників, оскільки за адміністративно-командної економіки статутний капітал підприємств не міг бути змінений у результаті емісії корпоративних прав. Переважна роль відводилася антиринковим методам фінансування підприємств: бюджетним дотаціям, субсидіям та субвенціям [24].

Натомість сьогодні, фінансування підприємств за рахунок власних коштів посідає провідне місце в українській економіці. Капітал та його структурна модель мають безпосередній вплив на фінансовий стан

підприємства, зокрема на фінансову стійкість (стабільність) платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність, прибутковість та рентабельність.

Капітал є головним елементом та базою для ведення господарської діяльності підприємства, тому його ретельний та професіональний аналіз дозволяє отримати обґрунтовану та важливу інформацію щодо фінансового стану об'єкта і розробити відповідне управлінське рішення, яке дозволить підприємству досягти поставлених задач [26].

Аналіз складу, структури та динаміки активів і капіталу підприємства у 2021 році представлений в табл. 2.1 – 2.2.

У складі та структурі активів відбулись такі зміни:

– в об’єкти нематеріальних активів підприємство інвестувало впродовж року 504 тис. грн., що свідчить про достатню фінансову забезпеченість поточної діяльності і спроможність інвестувати грошові кошти у об’єкти інтелектуальної власності;

– зростає інтенсивність інвестування в основні засоби за рахунок власних джерел; так первинна вартість основних засобів впродовж 2021 року зросла на 38157 тис. грн.;

– поступово знижується обсяг довгострокової дебіторської заборгованості;

– питома вага необоротних активів на початок року становила 28,3%, на кінець року вже 41,9%, але це є нормальною структурою активів зважаючи на те, що ми аналізуємо промислове підприємство хімічної галузі, продукція якого є матеріалоємною, енергоємною та має технології, які потребують великих обсягів обладнання, будівель та споруд виробничого призначення.

У складі та структурі капіталу відбулись такі зміни:

– спостерігається зниження обсягу нерозподіленого прибутку, що свідчить про збиткову діяльність у 2021 році, що примусило підприємство покривати збитки нерозподіленим прибутком;

– зросли також довгострокові пенсійні зобов’язання на 2359 тис. грн. за період 2021 року.

У 2021 році відбулись негативні зміни у складі та обсязі короткострокових зобов’язань підприємства ПрАТ «Запоріжсклофлюс», а саме:

- з 3548 тис. грн. до 23069 тис. грн. зросла кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, що каже про спадання платоспроможності підприємства у цьому році;
- у підсумку короткострокові зобов’язання на початок 2021 року складали 20092 тис. грн., а на кінець року 44969 тис. грн., темп росту 223,8%.
- негативні тенденції зниження фінансової стійкості виявились наприкінці 2021 року, що спричинило зміну структури активів та капіталу в бік зростання короткострокових зобов’язань та часткової капіталізації активів (питома вага необоротних активів суттєво зросла до 41,9%);

Таблиця 2.1 – Аналіз складу, структури та динаміки активів ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» у 2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
		тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи:	1000	1 464	0,6	1 968	0,9	504	0,2	134,4
первісна вартість	1001	1 469	0,6	1 976	0,9	507	0,2	134,5
накопичена амортизація	1002	5	0,0	8	0,0	3	0,0	160,0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5 862	2,5	4 045	1,8	-1 817	-0,8	69,0
Основні засоби:	1010	56 365	24,3	85 572	37,6	29 207	13,3	151,8
первісна вартість	1011	103 255	44,6	141 412	62,1	38 157	17,5	137,0
знос	1012	46 890	20,3	55 840	24,5	8 950	4,3	119,1
Інвестиційна нерухомість:	1015	219	0,1	215	0,1	-4	0,0	98,2
первісна вартість	1016	266	0,1	266	0,1	0	0,0	100,0
знос	1017	47	0,0	51	0,0	4	0,0	108,5
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	394	0,2	308	0,1	-86	0,0	78,2
Відстрочені податкові активи	1045	1 225	0,5	3 171	1,4	1 946	0,9	258,9
Усього за розділом I	1095	65 529	28,3	95 279	41,9	29 750	13,6	145,4
II. Оборотні активи								
Запаси	1100	70 835	30,6	65 764	28,9	-5 071	-1,7	92,8
Виробничі запаси	1101	43 141	18,6	22 222	9,8	-20 919	-8,9	51,5
Незавершене виробництво	1102	5 151	2,2	1 679	0,7	-3 472	-1,5	32,6
Готова продукція	1103	22 453	9,7	41 863	18,4	19 410	8,7	186,4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	34 837	15,0	27 664	12,2	-7 173	-2,9	79,4

Дебіторська заборгованість за розрахунками:								
за виданими авансами	1130	1 243	0,5	1 435	0,6	192	0,1	115,4
з бюджетом	1135	7 788	3,4	21 182	9,3	13 394	5,9	272,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0,0	4 354	1,9	4 354	1,9	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 762	2,1	1 821	0,8	-2 941	-1,3	38,2
Гроші та їх еквіваленти	1165	45 387	19,6	12 774	5,6	-32 613	-14,0	28,1
Інші оборотні активи	1190	1 167	0,5	1 657	0,7	490	0,2	142,0
Усього за розділом II	1195	166 019	71,7	132 576	58,3	-33 443	-13,4	79,9
Баланс	1300	231 548	100,0	227 576	100,0	-3 972	0,0	98,3

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, структури та динаміки капіталу ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» у 2021 р.

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
		тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	109	0,0	109	0,0	0	0,0	100,0
Резервний капітал	1415	594	0,3	594	0,3	0	0,0	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	204 347	88,3	173 139	76,1	-31 208	-12,2	84,7
Усього за розділом I	1495	205 050	88,6	173 842	76,4	-31 208	-12,2	84,8
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
Пенсійні зобов'язання	1505	6 406	2,8	8 765	3,9	2 359	1,1	136,8
Усього за розділом II	1595	6 406	2,8	8 765	3,9	2 359	1,1	136,8
III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Поточна кредиторська заборгованість:								
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 603	0,7	2 157	0,9	554	0,3	134,6
за товари, роботи, послуги	1615	3 548	1,5	23 069	10,1	19 521	8,6	650,2
за розрахунками з бюджетом	1620	2 530	1,1	982	0,4	-1 548	-0,7	38,8
за у тому числі з податку на прибуток	1621	1 564	0,7	0	0,0	-1 564	-0,7	0,0
за розрахунками зі страхування	1625	917	0,4	1 046	0,5	129	0,1	114,1
за розрахунками з оплати праці	1630	3 458	1,5	3 613	1,6	155	0,1	104,5
за одержаними авансами	1635	2 466	1,1	629	0,3	-1 837	-0,8	25,5
за розрахунками з учасниками	1640	1 301	0,6	6 944	3,1	5 643	2,5	533,7

Поточні забезпечення	1660	4 130	1,8	6 392	2,8	2 262	1,0	154,8
Інші поточні зобов’язання	1690	139	0,1	137	0,1	-2	0,0	98,6
Усього за розділом III	1695	20 092	8,7	44 969	19,8	24 877	11,1	223,8
Баланс	1900	231 548	100,0	227 576	100,0	-3 972	0,0	98,3

Аналіз складу, структури та динаміки активів і капіталу підприємства у 2022 році представлений в табл. 2.3 – 2.4.

У складі та структурі активів відбулись такі зміни:

– загальна сума активів на початок періоду становила 228 674 тис. грн, а на кінець — 158 695 тис. грн**.** Це означає зниження активів на 69 979 тис. грн**,** або близько 30%, що говорить про скорочення ресурсів підприємства.

– загалом необоротні активи зменшились з 95 279 тис. грн до 86 604 тис. грн, тобто на 8 675 тис. грн, основне зменшення припало на основні засоби. Сама частка необоротних активів збільшилась з 41,7% до 54,6%, що свідчить про менш ліквідний стан активів.

– нематеріальні активи зменшились на 3 тис. грн. в порівнянні з 2021 р., на початку року 1 968 тис. грн, наприкінці — 1 965 тис. грн. Частка в активах зросла з 0,9% до 1,2%. Вартість нематеріальних активів трохи зменшилась, але зміна незначна і не сильно впливає на структуру активів.

– загальний знос основних засобів і інвестиційної нерухомості зріс на 10 031 тис. грн, що свідчить про старіння активів підприємства. Це може знизити їх ефективність і впливати на здатність генерувати доходи.

– помітно збільшення частки основних засобів з 37,4% до 49,0%, але зменшення вартості на 7 817 тис. грн. через амортизацію або продаж старих активів. Зростання частки у структурі активів вказує на загальне зменшення інших активів.

– впродовж року відбувається погашення боргів через зниження на 88 тис. грн довгострокової дебіторської заборгованності.

– за 2021 на підприємстві сталось значне скорочення оборотних активів, зменшення з 133 395 тис. грн. до 72 091 тис. грн., тобто на 61 304 тис. грн., або на 46%. Це скорочення свідчить про значні проблеми з ліквідністю, бо підприємство має менше поточних активів для закриття своїх поточних зобов’язанн.

Компанія ПрАТ «Запоріжсклофлюс» продемонструвала певні ознаки фінансової нестабільності у активах. Основними причинами є значне скорочення

активів (особливо дебіторської заборгованності), зменшення запасів і грошових коштів, а також збільшення зносу активів. Водночас збільшення частки необоротних активів та зменшення оборотних активів свідчать про зниження ліквідності підприємства.

У складі та структурі капіталу відбулись такі зміни:

- загальний обсяг пасивів за звітний рік зменшився на 69 979 тис. грн., або на 30,6%. Це зниження, разом зі зменшенням активів може вказувати на оптимізацію капіталу, а також на фінансову стабільність підприємства, яке можливо змогло скоротити зобов'язання.
- нерозподілений прибуток зменшився на 51 718 тис. грн. зі 174 237 тис. грн. до 122 519 тис. грн. Таке значне зменшення зв'язане з відображенням збитків або девідендів, що мають вплив на загальний обсяг власного капіталу. Сама частка власного капіталу майже не змінилась, на 1,1%, але сама величина капіталу зменшилась, що каже про деяке погіршення фінансової стабільності підприємства.
- відбулись незначні зміни в статті довгострокових зобов’язань, а саме пенсійні зобов’язання, які зменшились на 2 456 тис. грн, це може бути результатом перегляду умов або зменшення численності персоналу, який має право на ці виплати. Сама стаття довгострокові зобов’язанні складає 3,8%, від усього загалу активів, що вказує на відносно низький рівень заборгованності підприємства.
- Знизилась загальна сума поточних зобов`язань на 15 805 тис. грн., тобто на 35% (з 44 969 тис. грн. до 29 164 тис. грн.), що свідчить про зменшення зниження заборгованостей перед постачальниками або клієнтами. Найбільше зменшення прийшлось на кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги (зменшення на 10 784 тис. грн. або на 47%).

У загальному, хоча зменшення зобов'язань вказує на певне полегшення фінансового навантаження, зниження власного капіталу і значне падіння прибутку створюють ризики для майбутньої фінансової стабільності підприємства.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу, структури та динаміки активів ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» у 2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
		тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи:	1000	1 968,0	0,9	1 965,0	1,2	-3,0	0,4	99,8
первісна вартість	1001	1 976,0	0,9	1 976,0	1,2	0,0	0,4	100,0
накопичена амортизація	1002	8,0	0,0	11,0	0,0	3,0	0,0	137,5
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 045,0	1,8	3 368,0	2,1	-677,0	0,4	83,3
Основні засоби:	1010	85 572,0	37,4	77 755,0	49,0	-7 817,0	11,6	90,9
первісна вартість	1011	141 412,0	61,8	143 626,0	90,5	2 214,0	28,7	101,6
знос	1012	55 840,0	24,4	65 871,0	41,5	10 031,0	17,1	118,0
Інвестиційна нерухомість:	1015	215,0	0,1	210,0	0,1	-5,0	0,0	97,7
первісна вартість	1016	266,0	0,1	266,0	0,2	0,0	0,1	100,0
знос	1017	51,0	0,0	56,0	0,0	5,0	0,0	109,8
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	308,0	0,1	220,0	0,1	-88,0	0,0	71,4
Відстрочені податкові активи	1045	3 171,0	1,4	3 086,0	1,9	-85,0	0,6	97,3
Усього за розділом I	1095	95 279,0	41,7	86 604,0	54,6	-8 675,0	12,9	90,9
II. Оборотні активи								
Запаси	1100	66 862,0	29,2	49 249,0	31,0	-17 613,0	1,8	73,7
Виробничі запаси	1101	23 320,0	10,2	29 686,0	18,7	6 366,0	8,5	127,3

Незавершене виробництво	1102	1 679,0	0,7	4 143,0	2,6	2 464,0	1,9	246,8
Готова продукція	1103	41 863,0	18,3	15 420,0	9,7	-26 443,0	-8,6	36,8
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	27 664,0	12,1	4 375,0	2,8	-23 289,0	-9,3	15,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками:								
за виданими авансами	1130	1 435,0	0,6	148,0	0,1	-1 287,0	-0,5	10,3
з бюджетом	1135	21 182,0	9,3	6 671,0	4,2	-14 511,0	-5,1	31,5
у тому числі з податку на прибуток	1136	4 354,0	1,9	4 354,0	2,7	0,0	0,8	100,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 821,0	0,8	933,0	0,6	-888,0	-0,2	51,2
Гроші та їх еквіваленти	1165	12 774,0	5,6	9 462,0	6,0	-3 312,0	0,4	74,1
Інші оборотні активи	1190	1 657,0	0,7	1 253,0	0,8	-404,0	0,1	75,6
Усього за розділом II	1195	133 395,0	58,3	72 091,0	45,4	-61 304,0	-12,9	54,0
Баланс	1300	228 674,0	100,0	158 695,0	100,0	-69 979,0	0,0	69,4

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки капіталу ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» у 2022 р.

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
		тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	109,0	0,0	109,0	0,1	0,0	0,0	100,0
Резервний капітал	1415	509,0	0,2	509,0	0,3	0,0	0,1	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	174237,0	76,2	122519,0	77,2	-51718,0	1,0	70,3
Усього за розділом I	1495	174940,0	76,5	123222,0	77,6	-51718,0	1,1	70,4
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
Пенсійні зобов'язання	1505	8765,0	3,8	6309,0	4,0	-2456,0	0,1	72,0
Усього за розділом II	1595	8765,0	3,8	6309,0	4,0	-2456,0	0,1	72,0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Поточна кредиторська заборгованість:								
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	2157,0	0,9	2151,0	1,4	-6,0	0,4	99,7
за товари, роботи, послуги	1615	23069,0	10,1	12285,0	7,7	-10784,0	-2,3	53,3
за розрахунками з бюджетом	1620	982,0	0,4	464,0	0,3	-518,0	-0,1	47,3
за розрахунками зі страхування	1625	1046,0	0,5	395,0	0,2	-651,0	-0,2	37,8
за розрахунками з оплати праці	1630	3613,0	1,6	1478,0	0,9	-2135,0	-0,6	40,9
за одержаними авансами	1635	629,0	0,3	2170,0	1,4	1541,0	1,1	345,0

за розрахунками з учасниками	1640	6944,0	3,0	2047,0	1,3	-4897,0	-1,7	29,5
Поточні забезпечення	1660	6392,0	2,8	8110,0	5,1	1718,0	2,3	126,9
Інші поточні зобов’язання	1690	137,0	0,1	64,0	0,0	-73,0	0,0	46,7
Усього за розділом III	1695	44969,0	19,7	29164,0	18,4	-15805,0	-1,3	64,9
Баланс	1900	228674,0	100,0	158695,0	100,0	-69979,0	0,0	69,4

Аналіз складу, структури та динаміки активів і капіталу підприємства у 2023 році представлений в табл. 2.5 – 2.6.

У складі та структурі активів відбулись такі зміни:

– за звітний 2023 рік зменшився загальний обсяг необоротних активів з 86 604 тис. грн. до 85 607, тобто на 997 тис. грн., що становить 10 % від початкового рівня. Це може означати зменшення інвестицій в довгострокові активи, що може означати нестабільність або потрібністю позбутися частину довгострокових ресурсів для фінансування поточної діяльності.

– оборотні активи зменшились на 26 573 тис. грн., тобто на 10,7 %, що є великим спаданням, це може казати про проблеми з ліквідністю, бо скорочення оборотних активів означає зниження ресурсів для діяльності підприємства.

– також про проблему ліквідності на підприємстві може свідчити зменшення статті грошові кошти та їх еквіваленти на 5 444 тис. грн. або на 2,9%.

– можемо також наблюдати проблему у статті оборотних активів, котра може призвести до скорочення виробництва чи зниженням попиту на продукцію підприємства через зниження статті запаси на 15 654 тис. грн., що є найбільшим скороченням з усіх цього розділу.

– дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги скоротилася на 1 934 тис. грн., що може свідчити про труднощі зі стягненням заборгованості або зниження обсягу продажів.

– Зменшення іншої дебіторської заборгованості (наприклад у зв'язку за авансами або бюджетом)каже про проблему з оборотністю активів у підприємстві, що може впливати на фінансову стабільність.

– Відбулось значне зменшення загального обсягу активів з 158 690 тис. грн. на початку року до 131 120 тис. грн. наприкінці, тобто на 27 570 тис. грн. або 17,4 % що може бути результатом ліквідації, або зниження вартості активів. Це також може вплинути на фінансову стійкість підприємства, оскільки зменшення активів знижує потенціал підприємства для генерування доходів у майбутньому.

Підприємство ПрАТ «Запоріжсклофлюс» має ознаки фінансової нестабільності у зв'язку зі зниженням як необоротних, так і оборотних активів,

зменшенням грошових коштів та дебіторської заборгованості. Це може свідчити про проблеми з ліквідністю і платоспроможністю, а також про зниження виробничих потужностей.

У складі та структурі капіталу відбулись такі зміни:

- Частка нерозподіленого прибутку(непокритого збитку)у статті І пасивів за звітниий 2023 рік знизилась з 77% на початку до 71,6% на кінець звітного періоду, або на 28 300 тис.грн., що є суттєвим відхиленням.
- ця стаття є найбільшою у статті І, її спадання за рік з 77,5% до 72,2% може свідчити про негативний вплив на фінансову стабільність підприємства, оскільки значна частина власного капіталу використовується неефективно або йде на покриття збитків.
- зменшення заборгованості за одержаними авансами на 2 076 тис. грн, з 2 170 тис. грн до 94 тис. грн, може свідчити про погіршення ліквідності, оскільки значна частина авансів не була використана або повернута
- можно помітити зростання поточних забезпечень на 1 958 тис.грн., або на 23,3%, це може позитивно вплинути на забезпечення майбутніх витрат або покриття зобов'язань.
- загальна вартість пасивів за 2023 у звітності підприємства зменшилась на 27 570 тис. грн, або на 17,4%, з 158 690 тис.грн. до 131 120 тис.грн., що вказує на певне скорочення або зниження пасивів. Це може бути результатом зменшення власного капіталу та певних операційних збитків підприємства.

Підприємство має ознаки фінансової нестабільності через зменшення як необоротних, так і оборотних активів, зниження грошових коштів та зменшення дебіторської заборгованості. Це може вказувати на проблеми з ліквідністю та платоспроможністю, а також на скорочення виробничих потужностей.

Зменшення запасів і готової продукції, а також зниження дебіторської заборгованості може свідчити про скорочення виробництва або продажів.

Водночас, підприємство зберігає значну частину своїх інвестицій у довгострокових активах (хоча зменшених) та має певні позитивні зрушення у відстрочених податкових активах, що може допомогти йому в майбутньому при відновленні фінансової стабільності.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки активів ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» у 2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
		тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи:	1000	1 965,0	1,2	2 043,0	1,6	78,0	0,3	104,0
первісна вартість	1001	1 976,0	1,2	2 055,0	1,6	79,0	0,3	104,0
накопичена амортизація	1002	11,0	0,0	12,0	0,0	1,0	0,0	109,1
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 368,0	2,1	6 112,0	4,7	2 744,0	2,5	181,5
Основні засоби:	1010	77 755,0	49,0	72 058,0	55,0	-5 697,0	6,0	92,7
первісна вартість	1011	141 394,0	89,1	144 458,0	110,2	3 064,0	21,1	102,2
знос	1012	63 639,0	40,1	72 400,0	55,2	8 761,0	15,1	113,8
Інвестиційна нерухомість:	1015	210,0	0,1	206,0	0,2	-4,0	0,0	98,1
первісна вартість	1016	266,0	0,2	266,0	0,2	0,0	0,0	100,0
знос	1017	56,0	0,0	60,0	0,0	4,0	0,0	107,1
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	220,0	0,1	121,0	0,1	-99,0	0,0	55,0
Відстрочені податкові активи	1045	3 086,0	1,9	5 067,0	3,9	1 981,0	1,9	164,2
Усього за розділом I	1095	86 604,0	54,6	85 607,0	65,3	-997,0	10,7	98,8
II. Оборотні активи								
Запаси	1100	49 249,0	31,0	33 595,0	25,6	-15 654,0	-5,4	68,2
Виробничі запаси	1101	29 686,0	18,7	20 649,0	15,7	-9 037,0	-3,0	69,6
Незавершене виробництво	1102	4 143,0	2,6	1 980,0	1,5	-2 163,0	-1,1	47,8
Готова продукція	1103	15 420,0	9,7	10 966,0	8,4	-4 454,0	-1,4	71,1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 375,0	2,8	2 441,0	1,9	-1 934,0	-0,9	55,8

Дебіторська заборгованість за розрахунками:								
за виданими авансами	1130	148,0	0,1	144,0	0,1	-4,0	0,0	97,3
з бюджетом	1135	6 671,0	4,2	4 179,0	3,2	-2 492,0	-1,0	62,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	4 354,0	2,7	4 139,0	3,2	-215,0	0,4	95,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	928,0	0,6	192,0	0,1	-736,0	-0,4	20,7
Гроші та їх еквіваленти	1165	9 462,0	6,0	4 018,0	3,1	-5 444,0	-2,9	42,5
Інші оборотні активи	1190	1 253,0	0,8	944,0	0,7	-309,0	-0,1	75,3
Усього за розділом II	1195	72 086,0	45,4	45 513,0	34,7	-26 573,0	-10,7	63,1
Баланс	1300	158 690,0	100,0	131 120,0	100,0	-27 570,0	0,0	82,6

Таблиця 2.6 – Аналіз складу, структури та динаміки капіталу ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» у 2023 р.

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
		тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	109,0	0,1	109,0	0,1	0,0	0,0	100,0
Резервний капітал	1415	594,0	0,4	594,0	0,5	0,0	0,1	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	122 211,0	77,0	93 911,0	71,6	-28 300,0	-5,4	76,8
Усього за розділом I	1495	122 914,0	77,5	94 614,0	72,2	-28 300,0	-5,3	77,0
II. Довгострокові зобов’язання і забезпечення								
Пенсійні зобов’язання	1505	6 309,0	4,0	6 645,0	5,1	336,0	1,1	105,3
Усього за розділом II	1595	6 309,0	4,0	6 645,0	5,1	336,0	1,1	105,3
III. Поточні зобов’язання і забезпечення								
Поточна кредиторська заборгованість:								
за довгостроковими зобов’язаннями	1610	2 151,0	1,4	2 521,0	1,9	370,0	0,6	117,2
за товари, роботи, послуги	1615	12 285,0	7,7	12 194,0	9,3	-91,0	1,6	99,3
за розрахунками з бюджетом	1620	464,0	0,3	976,0	0,7	512,0	0,5	210,3
за розрахунками зі страхування	1625	395,0	0,2	351,0	0,3	-44,0	0,0	88,9
за розрахунками з оплати праці	1630	1 478,0	0,9	1 267,0	1,0	-211,0	0,0	85,7
за одержаними авансами	1635	2 170,0	1,4	94,0	0,1	-2 076,0	-1,3	4,3

за розрахунками з учасниками	1640	2 047,0	1,3	2 047,0	1,6	0,0	0,3	100,0
Поточні забезпечення	1660	8 413,0	5,3	10 371,0	7,9	1 958,0	2,6	123,3
Інші поточні зобов’язання	1690	64,0	0,0	40,0	0,0	-24,0	0,0	62,5
Усього за розділом III	1695	29 467,0	18,6	29 861,0	22,8	394,0	4,2	101,3
Баланс	1900	158 690,0	100,0	131 120,0	100,0	-27 570,0	0,0	82,6

У період з 2021 по 2023 рік ПрАТ «Запоріжсклофлюс» зазнало ряд змін, які свідчать про поступове погіршення фінансової стійкості. У 2021 році зростання боргу та довгострокових пенсійних зобов’язань оголило проблеми з платоспроможністю та прибутковістю компанії. Водночас зменшення частки оборотних активів, як і збільшення частки довгострокових активів, свідчить про зниження ліквідності та збільшення вкладень у довгострокові ресурси, характерне для промислових підприємств.

2022 рік ознаменувався значним падінням активів на 30 %, що ще раз підтвердило проблему ліквідності. Зменшення поточних активів на 46 % свідчить про обмежені ресурси для виконання поточних зобов'язань. Якщо зменшення зобов’язань свідчить про оптимізацію капіталу, то зменшення нерозподіленого прибутку та зменшення частки власного капіталу свідчать про погіршення фінансової стабільності.

У 2023 році у компанії продовжують скорочуватися активи на 17,4 %, що також свідчить про зниження потенціалу отримання доходу. Зменшення поточних активів посилює проблему ліквідності, тоді як зменшення дебіторської заборгованості свідчить про труднощі зі стягненням боргу. Зменшення нерозподіленого прибутку на 28 300 тис. грн. погіршило фінансову стійкість підприємства.

Загалом зміни в активах і структурі капіталу фірми вказують на зниження фінансової стабільності через зниження ліквідності, збільшення зносу основних засобів і зменшення власного капіталу. Це підкреслює необхідність покращення фінансового менеджменту, збільшення ліквідності та оптимізації капітальних ресурсів для підвищення стабільності бізнесу.

2.3. Аналіз фінансових показників оцінювання фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс».

Фінансово стійке підприємство - це те, яке покриває кошти, вкладені в активи, за свій рахунок, не допускає невиправданих боргів і дебіторської заборгованості і проводить розрахунки вчасно.

На фінансову стійкість підприємства впливають наступні фактори:

1) питома вага ринку, яку займає підприємство (ринкова ніша);

2) рівень якості продукції, що випускається компанією продукції;

3) репутація компанії в бізнес-середовищі;

4) рівень залежності підприємства від впливу інвесторів і кредиторів;

5) наявність у компанії неплатоспроможних дебіторів;

6) рівень ефективності фінансово-господарської діяльності.

Фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами. Наявність фінансової стійкості забезпечує вільне маневрування грошових коштів і завдяки цьому сприяє ефективності процесу виробництва і реалізації [28].

Результати розрахунку коефіцієнта оцінки фінансової стійкості наведені в табл. 2.8.

Коефіцієнт фінансової автономії є одним з ідентифікаторів фінансової стійкості підприємства. Його значення не повинно бути нижче 0,5, як ми бачимо з таблиці що на кінець 2023 року показник не знизився менше 0,72. Однак його зниження впродовж 2021 - 2022 року може свідчити про зниження частки власного капіталу, що може вказувати на більшу залежність від позикових коштів, додаткове зменшення з 2022 - 2023 підтверджує, що підприємство стало ще більше залежним від зовнішнього фінансування.

Таблиця 2.8 – Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості

Найменування показника	Досліджуваний період						
	Початок 2021	Кінець 2021	+,-	Кінець 2022	+,-	Кінець 2023	+,-
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,840	0,593	-0,248	1,105	0,512	0,805	-0,300
Маневренність робочого капіталу	0,507	0,837	0,330	0,618	-0,219	0,917	0,299
Маневренність власних обігових коштів	0,325	0,163	-0,163	0,119	-0,044	0,110	-0,009
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	1,972	1,195	-0,778	1,618	0,423	1,090	-0,528
Коефіцієнт фінансової автономії	0,886	0,764	-0,122	0,776	0,013	0,722	-0,055
Коефіцієнт фінансової залежності	1,129	1,309	0,180	1,288	-0,021	1,386	0,098
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,603	0,345	-0,257	0,502	0,157	0,279	-0,223
Коефіцієнт фінансової стабільності	5,265	1,462	-3,803	2,246	0,784	1,003	-1,243
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,913	0,802	-0,111	0,816	0,014	0,772	-0,044
Коефіцієнт поточної ліквідності	3,104	2,944	-0,160	2,475	-0,469	1,522	-0,953
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,275	0,284	0,009	0,321	0,037	0,135	-0,186
Коефіцієнт ділової активності	2,174	2,122	-0,052	0,551	-1,571	0,875	0,324

У підтвердження цьому можемо побачити зростаючий коефіцієнт фінансової залежності, який на 2023 рік становив 1,39.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу зазнав значного зниження на кінець 2021 року, на 0,26 одиниць, з 0,6 до 0,34. Підприємство стало менш гнучким у фінансових питаннях у зв’язку зі зменшенням маневреності власного капіталу. У 2023 можна побачити ще більше зменшення навіть у порівнянні зі станом на кінець 2021 року, 0,28 одиниць. Це означає ще більше погіршення фінансової стійкості підприємства в плані використання власного капіталу.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами знизився за 2021 рік з початку року до кінця року на 0,25, але отримав значного покращення у 2022, що призвело до покращення ситуації на підприємстві з більшим забезпеченням своїх оборотних активів власними коштами. На 2023 рік знову знизився на 0,3, що може означати використання більшої кількості

позикових коштів або зменшення власних ресурсів для фінансування оборотних активів.

Маневреність власних обігових коштів знижувалась за увесь досліджуваний період, що призвело до погіршення здатності підприємства маневрувати власними коштами для покриття поточних потреб.

Про це може свідчити також свідчити істотне зниження коефіцієнта забезпечення власними обіговими коштами запасів, котре також зменшувалось впродовж усього періоду і яке вказує на істотне погіршення фінансової стійкості підприємства у цьому аспекті.

Коефіцієнт поточної ліквідності відображає здатність підприємства покривати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Протягом аналізованого періоду спостерігається стійке зниження цього показника. У 2021 році коефіцієнт знизився на 0,160, що вказує на певне погіршення здатності підприємства покривати поточні фінансові зобов'язання. Однак найбільше зниження відбулося у 2022 році, коли коефіцієнт зменшився на 0,469. Це свідчить про серйозне погіршення ліквідності. В 2023 році коефіцієнт продовжив знижуватися ще на 0,953, що є критичним сигналом для підприємства, оскільки це вказує на значні проблеми з забезпеченням необхідних коштів для покриття поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначає здатність підприємства покривати найбільш термінові зобов'язання (наприклад, короткострокові кредити) за рахунок найбільш ліквідних активів (гроші та їх еквіваленти). У 2021 році цей коефіцієнт збільшився на 0,009, що свідчить про незначне покращення ліквідності. У 2022 році відбулося більш суттєве збільшення на 0,037, що могло бути результатом зростання ліквідних активів або зниження короткострокових зобов'язань. Однак у 2023 році коефіцієнт знизився на 0,186, що є серйозним попередженням про можливі проблеми підприємства з покриттям термінових зобов'язань. Це може свідчити про погіршення фінансової ситуації і зменшення ліквідних активів.

Коефіцієнт ділової активності показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для генерування доходу. У 2021 році коефіцієнт знизився на 0,052, що вказує на незначне погіршення ефективності використання активів. Однак найбільше зниження спостерігалося в 2022 році, коли цей коефіцієнт зменшився на 1,571. Це є сигналом про значне зниження оборотності активів, що може бути пов'язано з труднощами в реалізації продукції чи послуг, або зменшенням обсягів продажу. В 2023 році коефіцієнт дещо відновився, збільшившись на 0,324. Це може свідчити про покращення в управлінні активами, зокрема про зростання обороту чи поліпшення ефективності діяльності підприємства. Проте, відновлення не компенсує значне падіння, яке відбулося в 2022 році, і показник ще далекій від початкового рівня.

Фінансова стійкість підприємства ПрАТ «Запоріжсклофлюс» за період 2021 - 2023 років демонструє тенденцію до погіршення. Це пов'язано зі зменшенням частки власних коштів у фінансуванні оборотних активів та зниженням коефіцієнтів, які характеризують фінансову автономію та стабільність та зростанні залежності від позикових коштів. Підприємству слід звернути увагу на управління власним капіталом і обмеження залежності від зовнішніх фінансових ресурсів для покращення своєї фінансової стійкості.

Таблиця 2.9 – Аналіз рентабельності підприємства за 2021, 2022 та 2023 роки

Найменування показника	2021	2022	+,-	2023	+,-
Коефіцієнт рентабельності продажів	-0,030	-0,484	-0,454	-0,223	0,261
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,064	-0,076	-0,012	0,102	0,178
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,078	-0,347	-0,269	-0,260	0,087
Коефіцієнт валової рентабельності	0,113	0,147	0,034	0,277	0,130
Коефіцієнт операційної рентабельності	0,013	-0,068	-0,081	0,097	0,165
Чистий коефіцієнт рентабельності	-0,030	-0,484	-0,454	-0,223	0,261

Аналіз рентабельності підприємства за 2021, 2022 та 2023 роки показує різке коливання фінансових результатів, що свідчить про значні зміни в ефективності діяльності компанії.

Коефіцієнт рентабельності продажів у 2022 році зазнав значного падіння, з -0,030 у 2021 році до -0,484 у 2022 році. Це вказує на серйозне зниження ефективності продажів, що могло бути спричинене зменшенням обсягів продажу або ростом витрат на виробництво та реалізацію продукції. Однак у 2023 році показник покращився до -0,223, що свідчить про часткове відновлення рентабельності, хоча все ще залишаються збитки. Покращення становить 0,261 порівняно з 2022 роком.

Коефіцієнт рентабельності активів також був від'ємним у 2021 та 2022 роках, що свідчить про неефективне використання активів для генерування прибутку. Проте у 2023 році цей коефіцієнт значно зріс з -0,076 до 0,102, що вказує на покращення ефективності використання активів і позитивну динаміку в генеруванні прибутку від активів.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу відображає зниження рентабельності для власників підприємства, з -0,078 у 2021 році до -0,347 у 2022 році. Це зменшення може бути наслідком значних збитків або зниження нерозподіленого прибутку. В 2023 році коефіцієнт практично не змінився, становлячи -0,260, що вказує на певну стабільність, але все ще низьку рентабельність для акціонерів. Покращення складає лише 0,087 порівняно з 2022 роком.

Коефіцієнт валової рентабельності стабільно зростав із 0,113 у 2021 році до 0,147 у 2022 році, що свідчить про підвищення ефективності виробництва та продажу продукції. В 2023 році коефіцієнт валової рентабельності значно зріс до 0,277, що вказує на ще більше покращення ефективності виробничої діяльності, а також на зростання доходів від продажу продукції.

Коефіцієнт операційної рентабельності показав негативну динаміку в 2022 році, з 0,013 у 2021 році до -0,068 у 2022 році. Це вказує на зниження ефективності операційної діяльності підприємства. Однак у 2023 році цей коефіцієнт значно покращився до 0,097, що свідчить про поліпшення операційної діяльності, ймовірно, завдяки зменшенню витрат або зростанню доходів від операційної діяльності.

Чистий коефіцієнт рентабельності був від'ємним у 2021 та 2022 роках, що свідчить про збитковість підприємства. У 2023 році цей показник покращився до -0,223, що є значним поліпшенням (покращення на 0,261 порівняно з 2022 роком), хоча підприємство все ще залишається збитковим.

Загалом, 2022 рік став важким для підприємства, з усіма основними показниками рентабельності в негативній зоні, що свідчить про серйозні проблеми у фінансових результатах та діяльності компанії. У 2023 році спостерігається покращення в ефективності підприємства, особливо в коефіцієнтах рентабельності активів, валової рентабельності та операційної рентабельності. Однак, незважаючи на ці позитивні зміни, підприємство все ще залишається збитковим за більшістю показників рентабельності, що свідчить про необхідність подальших покращень у фінансовій та операційній діяльності.

Оцінка ризиків для фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс» допомагає зрозуміти, з якими проблемами компанія може зіткнутися в майбутньому та що потрібно робити, щоб їх уникнути.

Економічні та ринкові умови, що впливають на попит на продукцію підприємства, є одним із основних ризиків. Склофлюс, який виробляється компанією, використовують у металургії. Якщо попит на продукцію знижується, наприклад, через економічну кризу або інші зміни на ринку, це може призвести до падіння доходів компанії. Конкуренція є одним із найважливіших ризиків. Можуть з'явитися нові конкуренти або існуючі конкуренти можуть почати знижувати ціни на ринку, де працює компанія. Фінансова стабільність компанії може постраждати, якщо вона не зможе зберегти свою частку ринку.

Залежність компанії від кредитів – великий ризик. Фінансові показники свідчать про те, що компанія стає все більш залежною від зовнішніх позик і позикових коштів. Підприємству потрібно платити відсотки за кредитами. Збільшення процентних ставок може погіршити фінансову ситуацію, якщо зміняться умови кредитування. Якщо клієнти не платять вчасно або взагалі не можуть платити, це зменшує гроші, які бізнес може використати для розвитку або погашення своїх боргів.

Слід також враховувати юридичні ризики. Підприємствам, можливо, доведеться витрачати більше грошей на дотримання нових правил, якщо в країні зміниться законодавство. На діяльність підприємства може вплинути зміна політичної ситуації.

Проблеми з управлінням є важливим ризиком. Це може призвести до фінансових труднощів, якщо керівництво не зможе належним чином управляти фінансами або розподіляти ресурси. Якщо гроші витрачаються на неефективні проекти або якщо компанія не може покращити свої витрати, це негативно вплине на її стійкість.

Технічні та інноваційні ризики є актуальними. Підприємство може відстати від конкурентів, якщо не буде інвестувати в нові технології. Старе обладнання та технології можуть вплинути на прибуток.

Екологічний ризик важливий. Важке виробництво може мати вплив на навколишнє середовище. Якщо підприємство не дотримується екологічних стандартів, йому можуть накласти штрафи та інші санкції, що погіршить фінансову ситуацію.

Необхідно вжити заходів, щоб мінімізувати ці ризики. Підприємство має ретельно розпоряджатися своїми фінансами, зменшити залежність від зовнішніх позик, підвищити якість продукції. Важливо інвестувати в нові технології, щоб залишатися конкурентоспроможними та звертати увагу на зміни ринку та законодавчих вимог. Тільки так можна переконатися в стабільності підприємства в майбутньому.

Висновки до розділу 2

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс» з 2021 по 2023 рік свідчить про суттєві зміни, що свідчать про погіршення фінансового стану підприємства. Протягом останніх кількох років спостерігається тенденція до зниження ліквідності, зменшення власного капіталу та збільшення залежності від позикових коштів.

У 2021 році компанія зіткнулася з проблемами платоспроможності та прибутковості через зростання боргу та довгострокової зобов’язаності та зменшення частки оборотних активів, що свідчить про обмеження фінансових ресурсів для покриття поточних зобов’язань.

У 2022 році ситуація погіршилася через значне зменшення активів, особливо оборотних, що ще більше загострило проблеми з ліквідністю. Зменшення нерозподіленого прибутку та власного капіталу ще більше посилило ці труднощі, а зменшення частки власного капіталу у фінансуванні оборотних активів сприяло підвищенню ризику. Хоча у 2022 році було досягнуто певного прогресу у покращенні забезпечення оборотних активів власними коштами, у 2023 році ситуація знову погіршилася. Зменшення активів і подальше скорочення поточних активів посилили нашу фінансову залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Зменшення коефіцієнтів фінансової автономії та маневреності власного капіталу також вказує на те також свідчить про те, що фірми менш здатні ефективно використовувати свої ресурси та більше залежать від позикових коштів. Погіршення показників, особливо мобільності оборотних коштів і резервних забезпечень, додатково підтверджує втрату фінансової стабільності. Тому ПрАТ «Запоріжсклофлюс» стикається з серйозними фінансовими труднощами, і для того, щоб забезпечити більш стабільне фінансове становище в майбутньому, необхідно покращити управління запасами, зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування та покращити ліквідність збільшення статі.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ В НАПРЯМКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС» В УМОВАХ ВІЙНИ

3.1. Державна підтримка інвестицій у промисловість під час війни та у повоєнному періоді

Унаслідок розгортання Російською Федерацією повномасштабної війни проти України припинила роботу більш як третина промислових підприємств. За оцінками Київської школи економіки, з початку війни до вересня 2022 р. було пошкоджено та зруйновано 412 промислових підприємств, з урахуванням великих та середніх об'єктів у східних та південних областях України. За підсумками 2022 р., загальна сума прямих збитків підприємств оцінюється у 13 млрд дол. США [30].

Власні кошти українських підприємств є обмеженими. За дев'ять місяців 2022 р. 43,5 % підприємств промисловості України отримали збитки на суму 118 млрд грн. За аналогічний період 2021 р. вітчизняні підприємства мали 392,7 млрд грн прибутку; прибутковими були 75,4 % підприємств.

Банківське кредитування підприємств на інвестиційні цілі в умовах війни є високоризикованим для банківських установ. А споживачам банківських кредитних послуг пропонують малопривабливі умови їх отримання: середньозважена процентна ставка депозитних корпорацій за кредитами у переробній промисловості в лютому 2023 р. становила 18,5 % (у середньому по економіці – 17,1 %).

Важливим механізмом стимулювання інвестиційної діяльності у промисловості є державна підтримка у вигляді компенсації частини відсоткової ставки, надання державних гарантій за кредитами тощо. Так, реалізується програма в рамках проєкту «Доступні кредити 5–7–9 %». За цією програмою держава компенсує суб'єктам підприємництва частину кредитного

навантаження; кредити можуть видаватися на інвестиційні цілі або на поповнення оборотного капіталу підприємств.

Проте наразі програма доволі слабко стимулює інвестиційну діяльність – на інвестиційні цілі на 2023 р. виділено 10,9 млрд грн. З огляду на пріоритетність цілей фінансування поточного періоду найбільше підприємці взяли антикризових кредитів – 62,3 млрд грн, а також кредитів на антивоєнні цілі – 51,6 млрд грн; на рефінансування попередньо отриманих кредитів взято 28,7 млрд грн.

Постановою КМУ «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і від 14 липня 2021 р. № 723» програму розширено на підприємства, зруйновані під час війни. Підприємці таких підприємств можуть отримати кредит на відновлення виробничих потужностей під 9 % річних терміном до п’яти років на суму до 60 млн грн. Виконання зобов’язань за такими кредитами частково (до 80 %) забезпечено державною гарантією [4]. Нове або оновлене підприємство не може розташовуватися ближче ніж за 50 км до лінії бойових дій.

Для оптимізації бюджетних видатків 14 березня 2023 р. ухвалено Постанову КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання фінансової державної підтримки суб’єктам підприємництва» [5]. Скасовано програму фінансування під 0 % річних (виключено фінансування з метою запобігання та подолання наслідків пандемії COVID-19 та воєнної агресії, у тому числі, рефінансування таких кредитів), збільшено базову ставку, а компенсаційну ставку збільшено до 5–7–9 % річних.

Украй важливо посилити інвестиційну спрямованість програми «Доступні кредити 5–7–9 %» (далі – Програма). Для цього потрібно:

а) передбачити у Програмі зниження компенсаційної відсоткової ставки (у межах чинних значень і термінів кредитування) для підприємств, які демонструють ефективність у реалізації інвестиційного проєкту, що підтверджується відповідними показниками звітності про їхню фінансово-економічну діяльність;

б) ініціювати внесення змін до Постанови КМУ «Про надання фінансової державної підтримки» від 24 січня 2020 р. № 28, визначивши, що уповноважений банк, на основі проведення аналізу звітності суб'єкту підприємництва, періодично здійснює відповідне корегування компенсаційної відсоткової ставки;

в) дослідити ефективність реалізації Програми (кредитування підприємств промисловості на інвестиційні цілі), критеріями якої можуть бути результати зіставлення показників державних видатків на Програму і бюджетних надходжень від упроваджених інвестиційних проєктів, а також досягнення макроекономічних цілей (кількість створених робочих місць, обсяги реалізованої продукції, зокрема інноваційної тощо);

г) оприлюднювати на сайті Міністерства не лише кількісні показники реалізації Програми (кількість підприємців, які отримали кредити, суми кредитів), як це здійснюється нині, але й якісні – за результатами проведеного аналізу;

г) за результатами аналізу ефективності реалізації Програми опрацювати питання щодо розроблення додаткових, доступних і привабливих для учасників, умов кредитування.

Для залучення в українську економіку іноземних інвесторів створено електронну платформу «Advantage Ukraine», на якій представлено інвестиційні проєкти, зокрема у промисловості – у сферах металургії та металообробки, фармацевтики, машинобудування, деревообробки та виготовлення меблів.

Проєктна команда «Advantage Ukraine» наразі опрацьовує близько 150 запитів інвесторів; серед найпоширеніших напрямів консультування – інвестиційні стимули та страхування воєнних ризиків.

Так, на врегулювання страхування воєнних ризиків спрямовано законопроєкт № 9015 від 14 лютого 2023 р. про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності». Законопроєкт передбачає можливість надання Експортно-кредитним агентством (ЕКА) послуг щодо страхування інвестицій, які здійснюються на території України, у межах статутного капіталу ЕКА.

Нині в межах законодавчого і нормативно-правового поля діють такі інвестиційні стимули.

Державна підтримка великих інвестиційних проєктів для залучення в економіку України стратегічних інвесторів у спосіб [6]:

Звільнення від сплати податку на прибуток підприємств та мита при ввезенні на митну територію України нового устаткування (обладнання);

Надання права на користування земельною ділянкою для реалізації інвестиційного проєкту зі сплатою орендної плати за спеціальними умовами;

Забезпечення об'єктами суміжної інфраструктури (автомобільні шляхи, лінії зв'язку, засоби тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерні комунікації тощо) завдяки будівництву / реконструкції такої інфраструктури за кошти держави.

При цьому загальний обсяг державної підтримки не має перевищувати 30 % від суми інвестицій у проєкт; розмір інвестицій в об'єкти інвестування протягом строку реалізації інвестиційного проєкту зі значними інвестиціями має перевищувати суму, еквівалентну 20 млн євро.

2. Підтримка розвитку індустріальних парків (ІП); цьому сприятиме реалізація таких ініціатив:

Внесення змін до Митного та Податкового кодексів України [7]: звільнення від імпортного ПДВ та ввізного мита на обладнання за переліком кодів УКТЗЕД; звільнення від податку на прибуток на десять років; уповноваження органів місцевого самоврядування надавати пільги у сплаті місцевих податків;

Затвердження механізму використання вивільнених від оподаткування коштів для учасників індустріальних парків [8]; вивільнені кошти можна спрямовувати на розвиток діяльності учасника ІП за такими напрямами: створення чи переоснащення матеріально-технічної бази; збільшення обсягу виробництва; упровадження новітніх технологій;

Визначення механізмів фінансування облаштування ІП та компенсації відсоткової ставки за кредитами на облаштування або здійснення господарської діяльності в їх межах [9].

Крім зазначеного, важливо запровадити податкові пільги для підприємств промисловості, які інвестують кошти в основний капітал, такі, зокрема, як: формування спеціальних інвестиційних резервів; уведення інвестиційних надбавок; пільги на реінвестування; інноваційне інвестування.

Для активізації інвестиційної діяльності реалізуються такі ініціативи.

Ухвалення в першому читанні проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» (реєстр. № 8138 від 19.10.2022), яким пропонується знизити поріг для державної підтримки з 20 до 12 млн. євро, розширити дію закону на інші сектори економіки, зменшити вимогу щодо кількості робочих місць, котрі потрібно створити в межах реалізації інвестиційного проєкту. Зазначені зміни спростять умови допуску стратегічних інвесторів.

Розроблення проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо особливостей регулювання земельних відносин для забезпечення швидкої реалізації інвестиційних проектів, спрямованих на відновлення економіки України під час дії воєнного стану та у відбудовний період» (реєстр. № 7711 від 29.08.2022), яким пропонується: визначити вимоги до інвесторів, котрі матимуть доступ до спрощеної процедури інвестування; окреслити критерії до інвестиційних проєктів відновлення економіки; спростити процедури одержання у користування земельної ділянки державної, комунальної або приватної власності; спростити процедури започаткування будівництва.

Затвердження Плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік [10], яким зокрема передбачено:

Запровадження моделі екоіндустріального парку, підвищення ефективності функціонування ІП, мінімізація їх впливу на навколишнє природне середовище;

Сприяння ефективному залученню та використанню довгострокового фінансування від Європейського інвестиційного банку для реалізації проєктів економічного і соціального розвитку України;

Розроблення механізму інвестування зароблених трудовими мігрантами за кордоном коштів для стимулювання їх повернення в Україну;

Вироблення податкового механізму реінвестицій у капітальні витрати для оновлення пошкодженого, втраченого, застарілого, зношеного виробничого обладнання;

Створення умов для припливу технологічних компаній в Україну та співпраці іноземних замовників із вітчизняними;

Формування ключових напрямів взаємодії з Організацією економічного співробітництва та розвитку, зокрема з питань заохочення екологічних (зелених) інвестицій та сталого управління природними ресурсами.

Варто зазначити, що потреби воєнного часу і повоєнної відбудови економіки вимагають чіткішого окреслення у Плані пріоритетних дій Уряду на 2023 рік напрямів і кроків щодо створення умов для інвестування переробних підприємств. Запуск цього процесу сприятиме потужному позитивному синергетичному ефекту у суміжних галузях (сільському господарстві, транспорті, енергетиці тощо), пришвидшенню реформ у всіх сферах, стимулюванню структурних змін в економіці.

Важливо активізувати діалог щодо розширення доступу до фінансових інструментів, програм фінансової і технічної підтримки ЄС (у контексті використання можливостей, які надає Україні статус країни-кандидата на вступ до ЄС, підтримки ЄС України у повномасштабній війні з РФ – з метою залучення інвестицій в українські проєкти для відбудови промислового потенціалу України), а також щодо участі донорських організацій ЄС у приватних інвестиційних проєктах.

Для України можливості співпраці з ЄС у залученні інвестицій полягають в отриманні доступу до фінансових інструментів та платформ, програм фінансової підтримки ЄС. Розглянемо деякі з них.

Єдиний передвступний інструмент фінансової допомоги – IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance), спрямований на підтримку реформ у спосіб надання фінансової й технічної допомоги. Загальна сума видатків чинної версії такого інструменту (IPA III) становить близько 14,2 млрд. євро. Пріоритетними напрямами фінансування за цією програмою є, зокрема, економічне зростання; переваги надаються малому та середньому підприємництву.

Програма «Єдиний ринок» [11] з бюджетом 4,2 млрд євро, яка розрахована на сім років (2021–2027 рр.). На початку лютого поточного року Україна підписала угоду з Європейським Союзом про участь у цій програмі. У межах програми ЄС надасть 1500 грантів українському малому та середньому бізнесу з метою налагодження бізнесових зв'язків з партнерами з ЄС. Також 430 грантів отримають молоді українські підприємці, які хочуть вивчати досвід ведення такого самого бізнесу в ЄС. Наразі угода потребує ратифікації Верховною Радою України.

Проєкти макрофінансової допомоги (МФД). У 2022 р. ЄС надав Україні макрофінансову допомогу розміром 11,6 млрд євро у вигляді кредитів і грантів для зміцнення стабільності та задоволення невідкладних потреб у фінансуванні [12]. У грудні 2022 р. Рада ЄС затвердила план надання Україні у 2023 р. регулярної МФД обсягом до 1,5 млрд. євро щомісяця, на загальну суму 18 млрд євро [13]. Транші в рамках цього плану вже перераховано в січні (3 млрд. євро) і березні (1,5 млрд. євро). Новий пакет спрямовано не лише на короткострокову фінансову допомогу, нагальні потреби України, а й на повоєнне відновлення та підтримку країни на шляху до євроінтеграції.

Міжвідомча координаційна платформа донорів для України започаткована 26 січня 2023 р. Учасниками цієї Платформи стали представники України, ЄС, країн «Великої сімки», а також партнери з фінансових установ, зокрема Європейського інвестиційного банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Міжнародного валютного фонду та Світового банку. Секретаріат Платформи перебуває в Брюсселі у приміщеннях, наданих Європейською Комісією, та в офісі в Києві, наданому урядом України.

3.2. Розробка стратегії фінансового оздоровлення та відновлення ПрАТ «ЗАПОРІЖСКЛОФЛЮС».

В умовах війни дуже важливо розробити стратегію фінансового оздоровлення у процесі відновлення фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс», вона включає в себе декілька етапів. По-перше, необхідно провести аналіз фінансового стану підприємства, для того, щоб виявити його вразливі елементи. Це дасть змогу нам зрозуміти, над якими показниками підприємству треба працювати, а також на що звернути увагу у теперішні кризові часи, для цього треба провести оцінку рентабельності, ліквідності, платоспроможності та інших ключових показників, що дозволять визначити стратегію для їх вирішення.

Одним із перших є оптимізація витрат. Багато підприємств у повоєнні часи змушені скорочувати не тільки виробничі витрати, але й адміністративні, що скорочує загальні витрати, без зниження шкоди якості продукції. Це включає заходи з енергозбереження, досягнення вигідніших цін на сировину через перегляд умов співпраці з постачальниками. Зменшення операційних витратат на підприємстві допомогає зберегти необхідний рівень стабільності.

В кризових умовах підприємство повинно шукати шляхи зменшення фінансового навантаження, з цим може допомогти реструктуризація боргів чи переговорів на більш вигідних умовах із кредиторами. Таким підходом можна збільшити фінансову гнучкість та знизити навантаження поточної платоспроможності.

Крім того важливо впровадити гнучкі фінансові моделі, які можуть дозволити швидко пристосуватись до умов ринку, які постійно змінюються. Це означає коригування фінансових планів та пріоритетів залежно від ситуації. Гнучкість є занадто важливою в управлінні фінансами, оскільки ситуація має тенденцію дуже швидко змінюватись, і підприємство має бути готовим.

У післявоєнний час підприємство має мати стратегію відновлення фінансової стійкості. Одною із таких стратегій є реструктуризація бізнесу. Для відновлення організація може потребувати перегляду бізнес-моделі та змін у організаційній структурі. Це включає оптимізацію кадрової політики, модернізації ліній виробництва, зміну виробничих процесів.

Ще, немаловажним етапом є залучення інвесторів. Для відновлення підприємству вкрай необхідно знайти нові джерела капіталу для відновлення виробництва і покращення виробничого обладнання. Це можуть бути інвестиції від зовнішніх інвесторів, державні гранти або пільгові кредити. Крім того необхідно відновити, знайти нові ринки збуту продукції включаючи експорт, беручи в увагу зміни у споживчих перевагах і потребах.

У післявоєнний період споживачі можуть бути насторожені щодо стабільності підприємства, тому необхідно відновити довіру у бренд, тобто розпочати маркетингові компанії, які можуть допомогти повернути клієнтів і їх довіру. Різноманітні акції, програми лояльності, благодійні заходи та ініціативи та активне спілкування з клієнтами.

Інший важливий етап – це прогнозування результатів на майбутній післявоєнний період. Це є розробкою декількох сценаріїв розвитку подій на основі економічних зміни, прогнози майбутнього попиту на продукцію, можливості відновлення виробничих сил та повернення стабільності на ринку. Якщо враховувати змінні умови, треба постійно змінювати плани відповідно до ситуації.

Можна окремо запропонувати підприємству стратегії скорочення витрат, поліпшення ліквідності та реструктуризації заборгованості, так як можна побачити наявні проблеми з цими аспектами у фінансовій звітності та формі 2.

1. Стратегія скорочення витрат. Скорочення витрат є однією з найбільш ефективних стратегій для швидкого покращення фінансового стану підприємства, особливо в умовах фінансової кризи або зниження попиту. Ось детальніші етапи цієї стратегії:

1.1. Скорочення адміністративних витрат. Цей крок передбачає оптимізацію витрат на управлінські і адміністративні потреби. Можна виконати наступні заходи: Аналіз витрат на оренду: Якщо підприємство орендує комерційні приміщення, можна спробувати зменшити площу офісу або знайти більш вигідні варіанти оренди. Можливо, частину офісних працівників можна перевести на дистанційну роботу, що дозволить знизити витрати на утримання офісу. Зменшення витрат на рекламу і маркетинг: Вивчення ефективності існуючих рекламних кампаній і переходу на більш бюджетні канали комунікації. Наприклад, активна присутність у соціальних мережах або зменшення витрат на зовнішню рекламу в обмін на більш точне таргетування. Оптимізація чисельності адміністративного персоналу: Якщо підприємство має зайвий адміністративний персонал, можна скоротити їх кількість або об’єднати функції. Наприклад, можна впровадити універсальні ролі для співробітників, що зможуть виконувати декілька різних обов’язків. Автоматизація бізнес-процесів: Використання програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерії, ведення документації, планування виробничих процесів або управління персоналом. Це дозволить зменшити потребу в ручному праці і витрати на персонал.

1.2. Оптимізація витрат на сировину та матеріали. Сировина і матеріали займають значну частину витрат на виробництво. Підприємство може вжити таких заходів: Перегляд умов закупівель: Пошук нових постачальників, зокрема тих, які можуть запропонувати знижки за великі обсяги закупок або вигідніші умови оплати. Наприклад, при довгостроковому партнерстві або укладанні контрактів на великі обсяги можна домовитися про знижки. Зниження рівня відходів: Впровадження технологій, що дозволяють знизити витрати матеріалів на одиницю продукції, та зменшити кількість браку. Можна також покращити логістику постачань, щоб мінімізувати витрати на транспортування. Упровадження ефективних технологій зберігання: Оптимізація складування сировини і готової продукції, щоб уникнути псування або втрат. Це може включати правильне планування складських запасів, яке дозволяє зменшити витрати на їх зберігання.

1.3. Зменшення енерговитрат. Витрати на енергію можуть становити значну частину витрат, тому важливо знижувати їх на всіх етапах: Впровадження енергоефективних технологій: Заміна старого обладнання на нове, енергоефективне. Наприклад, заміна традиційних ламп на світлодіодні (LED) освітлення, що споживає значно менше енергії. Оптимізація використання енергетичних ресурсів: Встановлення автоматичних систем керування енергоспоживанням, таких як термостати для підтримки температури на оптимальному рівні або автоматичні вимикачі для вимкнення обладнання, яке не використовується. Інвестування в альтернативні джерела енергії: Встановлення сонячних панелей або інших відновлювальних джерел енергії може забезпечити значну економію на електроенергії в довгостроковій перспективі.

2. Стратегія поліпшення ліквідності. Ліквідність підприємства — це здатність покривати короткострокові зобов'язання. Якщо ліквідність низька, підприємство не зможе оплачувати рахунки, заробітну плату працівникам і інші поточні витрати. Ось деякі способи покращити ліквідність:

2.1 Поліпшення управління дебіторською заборгованістю. Високий рівень дебіторської заборгованості може серйозно вплинути на ліквідність підприємства. Для її зменшення варто: Посилення контролю за термінами оплат: Створення чіткої політики щодо термінів оплати для клієнтів. Наприклад, встановлення стандартних умов (наприклад, оплата протягом 30 днів) і введення санкцій за порушення цих термінів. Впровадження системи заохочень для ранніх оплат: Надавати знижки клієнтам, які сплачують рахунки завчасно. Це може стимулювати клієнтів розраховуватись швидше. Інформування про прострочену заборгованість: Регулярне нагадування клієнтам про заборгованість, включаючи письмові попередження та телефонні дзвінки. Залучення факторингових послуг: Якщо підприємство не може отримати швидко оплату, можна звернутись до факторингової компанії, яка викупить заборгованість за певний відсоток, допомагаючи миттєво отримати готівку.

2.2. Оптимізація кредиторської заборгованості. Для поліпшення ліквідності важливо ефективно управляти і кредиторською заборгованістю:

Переговори з постачальниками: Ведення переговорів з постачальниками щодо подовження термінів оплати без штрафів або знижок за умови своєчасної оплати. Це дозволить зберегти більше коштів у короткостроковій перспективі. Пріоритизація платежів: Визначення найбільш важливих і термінових платежів для пріоритетного їх виконання, що дозволить уникнути штрафів і зберегти добрі відносини з постачальниками.

2.3. Управління грошовими потоками. Систематичний контроль за грошовими потоками дозволяє зменшити ризики нестачі коштів: Прогнозування грошових потоків: Створення детального прогнозу на основі даних про доходи та витрати за попередні періоди. Це дозволяє планувати майбутні витрати і визначати, коли підприємству знадобляться додаткові фінансові ресурси. Застосування системи управління грошовими потоками: Впровадження програмного забезпечення для моніторингу і управління грошовими потоками дозволяє автоматизувати процеси і отримувати оперативну інформацію для прийняття рішень.

3. Стратегія реструктуризації заборгованості. Якщо підприємство має значні борги, то реструктуризація заборгованості може бути ефективним кроком для покращення фінансового становища. Вона допомагає розподілити заборгованість на більш тривалий період або змінити умови погашення, що знижує фінансовий тиск.

3.1. Відстрочка або рефінансування боргових зобов'язань. Підприємства можуть переглянути умови своїх боргових зобов'язань із банками або іншими кредиторами, щоб отримати більше часу для погашення боргів:

Переговори з кредиторами: Ведення переговорів щодо зміни умов договору з банками та іншими фінансовими установами. Це може бути подовження терміну погашення кредиту або зниження процентних ставок. Залучення нових джерел фінансування: В разі потреби можна залучити нові кредити або інвестиції для покриття боргів, що допоможе знизити фінансовий тиск на підприємство.

3.2. Реструктуризація боргових зобов'язань. Реструктуризація може включати консолідацію заборгованості, тобто об'єднання кількох боргів в один кредит. Це дозволяє підприємству уникнути множинних платежів і знизити загальні витрати на обслуговування боргу.

Ці стратегії дозволяють зберегти фінансову стабільність, підвищити ефективність і покращити конкурентоспроможність підприємства.

Підсумовуючи, для ПрАТ «Запоріжсклофлюс» в умовах війни є важливим створення стратегії фінансового оздоровлення та відновлення, яка включає оптимізацію витрат, реструктуризацію боргів, залучення нових інвестицій і відновлення довіри до бренду. Тільки такими заходами, підприємство може не тільки пережити кризу, але й вийти з неї з новими можливостями для розвитку.

3.3. Інвестування в інновації та цифровізацію як шлях до підвищення стійкості підприємства

Одним із ключових напрямів забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах сучасних економічних та політичних викликів, зокрема в умовах війни, є активне інвестування в інновації та цифровізацію. Зараз, як ніколи, важливо зберігати гнучкість та адаптивність до змін, оскільки підприємства, які не інвестують в новітні технології та не впроваджують цифрові рішення, ризикують залишитись позаду в умовах глобальних змін. Інвестиції в інноваційні технології та цифрові рішення дозволяють підприємствам не лише зберегти свою конкурентоспроможність, а й розвиватися, знижуючи залежність від традиційних методів ведення бізнесу.

В умовах постійних змін на ринку, що зумовлені війною та економічною кризою, важливим є здатність підприємства швидко реагувати на зміну попиту, нові технології та умови ведення бізнесу. ПрАТ «Запоріжсклофлюс» має прийняти стратегічне рішення щодо впровадження інновацій та розробки нових продуктів, що відповідають сучасним вимогам. Вдосконалення технологічних процесів і створення нових продуктів не лише забезпечують стабільність, але й

сприяють диверсифікації джерел доходу, що є важливим фактором у кризовий період. Наприклад, інвестиції в нові методи виробництва, які здатні знизити витрати та підвищити ефективність, можуть стати потужним інструментом для зміцнення позицій підприємства. Окрім того, розробка нових продуктів, що відповідають новим вимогам ринку, особливо в умовах обмежених постачань та зміни споживчих пріоритетів під час війни, є важливим кроком до забезпечення стійкості.

Важливим аспектом для підприємств, які планують інвестувати в інновації та цифровізацію, є державна підтримка. Український уряд та міжнародні організації пропонують різні програми та ініціативи, які допомагають знизити фінансові ризики і забезпечити розвиток новітніх технологій. Це можуть бути субсидії на впровадження інноваційних рішень, податкові пільги для компаній, що інвестують у цифрові технології, гранти для дослідницьких і розроблювальних проектів, а також фінансування стартапів і інноваційних підприємств. Наприклад, в Україні існують програми підтримки цифрової трансформації через Міністерство цифрової трансформації, що включає фінансування програм із модернізації виробництва, автоматизації процесів, а також підтримку малих та середніх підприємств у напрямі впровадження IT-рішень.

Інновації є не тільки поточним способом досягнення ефективності, але й важливою частиною стратегії довгострокового розвитку. Інвестування в інноваційні технології дозволяє підприємству розширити свій потенціал на нових ринках, освоїти нові сегменти споживачів і, таким чином, збільшити свою ринкову частку. Це також забезпечує компанії конкурентні переваги, оскільки підприємства, які активно інвестують в інновації, швидше адаптуються до змін у ринкових умовах і можуть швидше реагувати на зміни в потребах споживачів.

Впровадження новітніх технологій, таких як автоматизація виробничих процесів, роботизація, використання Інтернету Речей (IoT) та штучного інтелекту (AI), стає необхідним кроком для підвищення конкурентоспроможності підприємства. Важливо зазначити, що технічні

аспекти впровадження інновацій передбачають не лише закупівлю нових технологій, але й підготовку інфраструктури для їх інтеграції в існуючі бізнес-процеси. Це вимагає ретельного планування, організаційних змін та постійного навчання персоналу для ефективного використання нових технологій.

Інвестування в цифрові технології може бути ризикованим процесом, оскільки передбачає значні капіталовкладення та зміни в організаційних процесах. Однак ці ризики можуть бути мінімізовані за рахунок правильно спланованої стратегії впровадження інновацій, використання перевірених технологій і поетапного переходу до нових систем. Можливості ж від цифровізації включають підвищення продуктивності, зменшення операційних витрат, поліпшення якості продукції, а також нові канали збуту та маркетингові можливості, що в умовах сучасної економіки можуть стати вирішальними.

Аналіз конкурентів в галузі допомагає підприємству зрозуміти, як інновації можуть вплинути на його позиції на ринку. Порівняння з іншими підприємствами дозволяє оцінити, які технології вже впроваджені, які з них є найбільш ефективними і чи є можливість використати їх для покращення власного виробничого процесу.

Одним із найбільш помітних результатів інвестування в цифровізацію є зміни в маркетингових стратегіях компанії. Використання цифрових технологій, таких як аналітика великих даних (Big Data), маркетинг у соціальних мережах, таргетована реклама і автоматизовані CRM-системи, дозволяє підприємствам покращити взаємодію з клієнтами, підвищити ефективність маркетингових кампаній і знизити витрати на рекламу.

В умовах сучасних викликів важливим аспектом є інвестування в екологічно чисті технології та сталий розвиток. Впровадження енергоефективних рішень, використання відновлювальних джерел енергії, зменшення викидів та впливу на навколишнє середовище не лише відповідає міжнародним стандартам, а й забезпечує довгострокову економічну вигоду.

Інший важливий аспект інвестування в інновації – це безпечні технології, які дозволяють зменшити залежність від традиційних ланцюгів постачання, що

можуть бути порушені під час військових дій або економічної кризи. Для цього важливо здійснювати локалізацію виробництва та створювати альтернативні ланцюги постачання. Цифрові платформи для управління постачанням та запасами мають великий потенціал для зниження ризиків та оптимізації процесів.

Важливою складовою інвестування є автоматизація виробничих процесів. Оскільки в умовах війни та економічної кризи часто спостерігається обмеження у кількості робочих рук, автоматизація та роботизація виробництва можуть значно знизити витрати на робочу силу та підвищити ефективність. Впровадження автоматизованих систем у складському господарстві та логістиці дозволяє зменшити витрати на транспортування та зберігання, а також знижує ризик помилок.

Використання технологій 3D-друку є ще одним інструментом для адаптації виробництва до нових умов. В умовах обмеженого постачання компонентів, 3D-друк дозволяє виготовляти необхідні деталі на місці, що значно скорочує час на виробництво та зменшує залежність від постачальників. Це дозволяє підприємствам продовжувати виробництво навіть при відсутності певних компонентів, забезпечуючи безперебійний процес.

Для того, щоб інвестиції в інновації та цифровізацію були виправданими, підприємству необхідно ретельно оцінювати їх ефективність. Важливо, щоб рішення про впровадження нових технологій та цифрових рішень базувалося на детальних фінансових моделях, які дозволяють точно розрахувати економію, потенційне збільшення доходів та зниження ризиків. Це дозволить не лише підвищити стійкість підприємства в короткостроковій перспективі, але й забезпечити його стабільність у довгостроковому плані.

Отже, у довгостроковій перспективі інвестиції в інновації та цифровізацію можуть допомогти ПрАТ «Запоріжсклофлюс» адаптуватися до нових викликів та залишатися конкурентоспроможним навіть у складних економічних умовах. Постійні зміни на ринку, потреба в нових технологіях та інноваціях роблять цей процес надзвичайно важливим для підприємства, що прагне не лише вижити, а й

процвітати в умовах нестабільності. Впровадження інновацій, від автоматизації та цифровізації до використання новітніх виробничих технологій, стане основою для розвитку компанії в майбутньому. Зрештою, ефективне інвестування в інновації та цифрові технології дозволить підприємству не лише подолати поточні економічні труднощі, а й забезпечити його сталий розвиток у довгостроковій перспективі. Тому стратегічне планування, обґрунтоване фінансовими розрахунками, є ключовим елементом для реалізації успішної трансформації підприємства та підвищення його стійкості на ринку.

Висновки до розділу 3

Створення здорових звичок є основою для досягнення успіху у будь-якій сфері життя. Ключовим моментом є не тільки бажання змін, але й здатність регулярно виконувати певні дії, які з часом перетворюються на стійкі звички. Для цього важливо почати з простих, конкретних кроків, які можна легко впровадити в повсякденне життя. Мотивація на самому початку може бути сильною, однак важливо не зупинятися на півдорозі, навіть якщо перші спроби не дають швидких результатів.

Тим більше, часто для досягнення бажаних результатів потрібно терпіння і поступове набуття нових навичок. Для того, щоб сформувати стійку звичку, варто постійно нагадувати собі про мету і не забувати про значення навіть маленьких кроків у цьому процесі. У разі, якщо виникають труднощі, не варто бути надто строгим до себе, адже помилки є частиною навчання і розвитку. Ключовим моментом є усвідомлення, що правильні звички не будуються за одну ніч, але вони стають потужним інструментом для досягнення більш великих цілей, якщо продовжувати працювати над ними поступово.

Окрім того, важливо пам’ятати, що кожен крок на шляху до зміни є важливим і вартий того, щоб його відзначити. Це допомагає зберігати мотивацію та відчуття прогресу. Врешті-решт, саме ці маленькі перемоги в сукупності призводять до значних досягнень і змін у житті.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи викладені положення кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

Фінансова стійкість підприємства є важливим показником його здатності адаптуватися до змінюваних умов економічного середовища та зберігати стабільну діяльність навіть у періоди нестабільності. Це забезпечує підприємству можливість зберігати платоспроможність і ефективно функціонувати в умовах економічних криз чи змін. На фінансову стійкість впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори. Внутрішні фактори, такі як управління фінансами, структура витрат і прибутків, а також ефективність використання ресурсів, безпосередньо залежать від внутрішньої політики підприємства. Зовнішні ж фактори, зокрема економічна ситуація, конкуренція, політична стабільність та законодавчі зміни, можуть серйозно впливати на його функціонування.

Аналіз фінансової стійкості проводиться через різноманітні фінансові коефіцієнти, такі як коефіцієнт автономії, ефективність використання власних коштів та маневреності оборотних коштів. Вибір методів оцінки залежить від специфіки підприємства та умов його роботи. Важливою є також диверсифікація діяльності, що може зменшити ризики та стабілізувати фінансову ситуацію підприємства у разі негативних змін на ринку. Це набуває особливої актуальності в умовах кризи, коли підприємствам потрібно знаходити нові джерела доходів та знижувати залежність від одного напрямку діяльності.

В умовах війни в Україні фінансова стійкість підприємств зазнає додаткових викликів. Втрати ринків збуту, порушення логістичних ланцюгів та зниження попиту негативно впливають на стабільність. Однак, деякі підприємства змогли адаптуватися до нових умов, застосувавши стратегії диверсифікації та залучення нових контрагентів. Для забезпечення фінансової

стійкості підприємства повинні регулярно оцінювати свою самостійність та знижувати залежність від зовнішніх кредиторів, залучаючи інвесторів.

Методичні підходи до аналізу фінансової стійкості вказують на необхідність використання кількох методів оцінки фінансового стану підприємства, оскільки жоден з них не може дати повної картини стійкості сам по собі. Тому для забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємствам необхідно активно адаптуватися до змінюваних економічних і політичних умов, застосовуючи сучасні методи фінансового аналізу та стратегічного управління.

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжсклофлюс» з 2021 по 2023 рік свідчить про суттєві зміни, що свідчать про погіршення фінансового стану підприємства. Протягом останніх кількох років спостерігається тенденція до зниження ліквідності, зменшення власного капіталу та збільшення залежності від позикових коштів.

У 2021 році компанія зіткнулася з проблемами платоспроможності та прибутковості через зростання боргу та довгострокової зобов’язаності та зменшення частки оборотних активів, що свідчить про обмеження фінансових ресурсів для покриття поточних зобов’язань.

У 2022 році ситуація погіршилася через значне зменшення активів, особливо оборотних, що ще більше загострило проблеми з ліквідністю. Зменшення нерозподіленого прибутку та власного капіталу ще більше посилило ці труднощі, а зменшення частки власного капіталу у фінансуванні оборотних активів сприяло підвищенню ризику. Хоча у 2022 році було досягнуто певного прогресу у покращенні забезпечення оборотних активів власними коштами, у 2023 році ситуація знову погіршилася. Зменшення активів і подальше скорочення поточних активів посилили нашу фінансову залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Зменшення коефіцієнтів фінансової автономії та маневреності власного капіталу також вказує на те також свідчить про те, що фірми менш здатні ефективно використовувати свої ресурси та більше залежать від позикових

коштів. Погіршення показників, особливо мобільності оборотних коштів і резервних забезпечень, додатково підтверджує втрату фінансової стабільності. Тому ПрАТ «Запоріжсклофлюс» стикається з серйозними фінансовими труднощами, і для того, щоб забезпечити більш стабільне фінансове становище в майбутньому, необхідно покращити управління запасами, зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування та покращити ліквідність збільшення статі.

Створення здорових звичок є основою для досягнення успіху у будь-якій сфері життя. Ключовим моментом є не тільки бажання змін, але й здатність регулярно виконувати певні дії, які з часом перетворюються на стійкі звички. Для цього важливо почати з простих, конкретних кроків, які можна легко впровадити в повсякденне життя. Мотивація на самому початку може бути сильною, однак важливо не зупинятися на півдорозі, навіть якщо перші спроби не дають швидких результатів.

Тим більше, часто для досягнення бажаних результатів потрібно терпіння і поступове набуття нових навичок. Для того, щоб сформувати стійку звичку, варто постійно нагадувати собі про мету і не забувати про значення навіть маленьких кроків у цьому процесі. У разі, якщо виникають труднощі, не варто бути надто строгим до себе, адже помилки є частиною навчання і розвитку. Ключовим моментом є усвідомлення, що правильні звички не будуються за одну ніч, але вони стають потужним інструментом для досягнення більш великих цілей, якщо продовжувати працювати над ними поступово.

Окрім того, важливо пам’ятати, що кожен крок на шляху до зміни є важливим і вартий того, щоб його відзначити. Це допомагає зберігати мотивацію та відчуття прогресу. Врешті-решт, саме ці маленькі перемоги в сукупності призводять до значних досягнень і змін у житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Башнянин Г. І., Лінтур Г. І. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. № 2. С. 98–101.

2. Русіна Ю. О., Полозук Ю. В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. *International scientific journal*. 2015. № 2. С. 91–94.

3. Чепка В. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2017. № 12. С. 649–655.

4. Салькова І. Ю., Фуштей Л. Л. Теоретичні основи та можливості розвитку м'ясопродуктового підкомплексу України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 22. С. 226–230.

5. Ясіновська І. Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств. *Європейські перспективи*. 2016. № 2. С. 169–175. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2015/10/%D0%AF%D1%81%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-21.pdf (дата звернення: 12.10.2024).

6. Захарова Н. Ю. Підходи до формування й оцінки фінансової стійкості підприємства. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2020. № 10. С. 307–315. URL: http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/14073/1/6.pdf (дата звернення: 12.10.2024).

7. Сірко А. Ю. Теоретико-методологічний підхід до аналізу фінансової стійкості підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. С. 134–138. URL: http://vestnikeconom.mgu.od.ua/journal/2017/27-2-2017/28.pdf (дата звернення: 12.10.2024).

8. Товажнянська О. І., Перерва П. Г. *Класифікація факторів впливу на фінансову стійкість промислового підприємства*. URL:

https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/049e60f0-cc41-4461-a310-b1a9649649f0/content (дата звернення: 12.11.2024).

9. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77 (дата звернення: 12.11.2024).

10. Мікро-, малий та середній бізнес: стійкість в часи війни, потенціал для відбудови України. URL: https://www.epravda.com.ua/publications/2024/02/2/709420/ (дата звернення: 12.11.2024).

11. Дослідження стану українського бізнесу під час війни: як себе почувають середні, малі та великі компанії. URL: https://hub.kyivstar.ua/news/doslidzhennya-stanu-ukrayinskogo-biznesu-pid-chas-vijny-yak-sebe-pochuvayut-seredni-mali-ta-velyki-kompaniyi/ (дата звернення: 12.11.2024).

12. Аналіз актуального стану та пропозиції щодо покращення умов для підприємництва в Україні. URL: https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/ (дата звернення: 12.10.2024).

13. Тривала війна стає все більш вірогідною. Яка економічна політика потрібна Україні? URL: https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/14/690382/ (дата звернення: 12.11.2024).

14. Пешков А. М. Сучасні фактори впливу на фінансову стійкість суб'єктів бізнесу. Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції. М. Полтава, 26 – 27 квітня 2023 р. Полтава, 2023. С.150-152.

15. Пігуль Н. Г., Клименко А. В. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. *Приазовський економічний збірник*. 2019. Вип. 1(12). С. 186–190. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/35.pdf (дата звернення: 12.03.2024).

16. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. *Фінансовий аналіз*: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.

17. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 12.03.2024).

18. Офіційний сайт ПрАТ «Запоріжсклофлюс». URL: https://www.steklo-flus.com/ (дата звернення: 23.11.2023).

19. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.

20. Звірько Г. П. Методичні підходи щодо аналізу прибутковості господарської діяльності господарського суб'єкта господарювання. Г.П. Звірько. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2011. № 7. С. 28–36.

21. Марусяк Н. Л. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.

22. Попович Д. В., Алимов О. С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 1. С. 31–35. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/8.pdf (дата звернення: 08.09.2023).

23. Чемчикаленко Р. А., Сукрушева Г. О., Ткаченко А. Ю. Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 27. С. 350–354. URL: http://www.market- infr.od.ua/ journals/2019/27_2019_ukr/56.pdf (дата звернення: 08.09.2024).

24. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2009. 132 с.

25. Мних Є. В. Аналіз фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємств: Навч. посібник. - К.: НМК ВО, 2008. – 472 с.

26. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз : Навч. посіб. Київ : ЦНЛ,2006. 224с.

27. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : Навч. посіб. Київ: Кондор, 2005. 196с.

28. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Н. П. Шморгун, І.В. Головко. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 528 с.

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення 28.11.2024).

30. Збитки промисловості через війну. URL: https://voxukraine.org/zbytky-promyslovosti-cherez-vijnu (дата звернення:12.10.2024).

31. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В.. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

32. Васильєв В.В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств. Фондовий ринок. 2007. № 12. С.11–14.

33. Височанська Н.О. Фінанси підприємств : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 270 с.

34. Кобцев М. В. Аналіз прибутковості підприємств в сучасних умовах. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 11. С. 32-41.

35. Короленко О. В. Рентабельність господарської діяльності підприємств Економіка і прогнозування. 2013. № 8. С. 60-71.

36. Філімоненко О. С. Фінанси підприємства : навч. посібник. Київ : Кондор, 2007. 400 с.

37. Швиданенко Г. О., Олексюк О. І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства. Київ : КНЕУ,2002. 192 с.

38. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2017. 156 с.

39. Аніловської Г. Я., Висоцької І. Б. Фінанси підприємств : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

40. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

41. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: підручник. Київ, 2014. 320 с.

42. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч.- метод. посібн. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 328 с.

43. Донченко Т. В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. № 1. Т. 1. С. 23-27.

44. Оглобліна В. О., Загородній С. А., Гузенко В. С. Сучасні особливості фінансів домогосподарств та їх роль у відновленні економіки України : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу в умовах економіки відновлення» 18-19 квітня 2023 р. [Електронне видання] у 2 т. Київ : Видавничій дім «Києво-Могилянська академія», 2023. Т 1. с.79-81.

45. Оглобліна В. О., Петращук Б. І., Гузенко В. С. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування як фактор соціально-економічного розвитку України. Геостратегічні трансформації та траєкторія національної безпеки в контексті відбудові і сталого розвитку України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2023 року, м. Запоріжжя). наук. ред. Н. Г. Метеленко; Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету. Одеса : Олді+, 2023. 752с. с.126-128.

46. Метеленко Н. Г., Оглобліна В. О., Юхименко К. М., Гузенко В. С., Сосновська А. А. Інвестиційні стратегії для проєктів відновлювальної енергетики за умов розвитку євроінтеграційних процесів : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю молодих науковців «Актуальні питання сталого науково-технічного та соціально-економічного розвитку регіонів» (17-20 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут. с. 451-453.

47. Оглобліна В. О., Сосновська А. А., Гузенко В. С., Нетяга А. В. Розвиток логістичного бізнесу в умовах Європейської інтеграції України : матеріали XVII університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «МОЛОДА НАУКА - 2024» (17-22 квітня 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ. с.519-520.

48. Ogloblina V., Lysenko A., Huzenko V. Institute of financial mediation of Ukraine in the context of European integration processes. Інженерні інновації та розбудова національної економіки: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю. М. Потебні (09-10 травня 2024 року, м. Запоріжжя). наук. ред. Н. Г. Метеленко; Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні ЗНУ. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. 1020 с. (С. 373-377).

49. Оглобліна В. О., Гузенко В. С., Мазнєва Є. С. Трансформація політики державних видатків у воєнний та післявоєнний періоди: досвід Європейських країн та України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю молодих учених та здобувачів вищої освіти «Актуальні питання суспільства у сферах екологічної та цивільної безпеки, енергозбереження, менеджменту та економіки» (16-18 жовтня 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут, 2024.

50. Оглобліна В. О., Плиска В. В., Гузенко В. С. Перспективи розвитку добровольного медичного страхування в Україні : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії» (5-6 грудня 2024 р., м. Запоріжжя) / за ред. Макаренка А. П., Меліхової Т. О. Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2024.